

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

ПЕТНАЕСТА СЈЕДНИЦА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ БУДВА ПРЕКИНУТА,

МНОГО СЕ ГРАДИЛО, А МАЛО

Петнаеста сједница Скупштине општине почела је 17. априла и послије дводневног рада, због других обавеза одборника, посебно због одржавања Међународне туристичке беџе и сајма, прекинула са радом. Наставак је заказан за 24. априла када је овај број „Приморских новина“ у штампи, па у „Скупштинској хроници“ доносио информације о дводневном раду Скупштине општине и припремљеном материјалу за остале тачке дневног реда.

Први дан скупштинског засиједања почело је са двочасовним закашњењем због, како је образложио предсједник Општине Ђорђе Прибиловић, неопходних консултација у клубовима одборника. Послије усвајања записника са претходне дније скупштинске сједнице отворена је расправа о именовању нове општинске изборне комисије. Одборници Сосијалистичке народне партије су имали више примједби на структуру изборне комисије сматрајући да при њеном именовању треба имати у виду структуру одборника у Скупштини општине као и за остале скупштинске комисије. С обзиром да је Сосијалистичка народна партија на изборима добила 37 одсто гласова у седмочланој општинској изборној комисији треба да има два члана, а не једног како је предложено. Одборници СНП су, такође, инсистирали да општинска изборна комисија у досадашњем саставу поднесе извјештај о свом раду и резултатима парламентарних избора 1998. године јер се из званично објављеног записника о раду Комисије уочавају неке нетачности. Одговарајући на примједбе одборника СНП

ОДБИЈЕНИ ПРЕДЛОЗИ ОДБОРНИКА СНП ЗА ДОПУНУ ДНЕВНОГ РЕДА

Одборник СНП Станко Асановић је предложио да се дневни ред 15. сједнице СО допуни са доношењем Одлуке о разређењу Програмског одбора Телевизије Будва јер Одбор није доставио Скупштине општине на усвајање програмску оријентацију што је обавеза по Закону о јавном информисању и Одлуци о оснивању ТВ Будва. Са истом аргументацијом одборник Гојко Митровић је предлагао да се донесе одлука о разређењу програмског одбора Медитеранског дистрибутивног центра.

Одборник Вацо Шољага је предложио да се у дневни ред уврсти разматрање економско-социјалних и политичких посљедица продаје бара „Кастело“ и других угоститељских објеката ХТП „Будванског ривијера“ од стране Владе РЦГ - Савјета за приватизацију, сматрајући да се том продајом крши закључак Скупштине РЦГ о забрани продаје национализоване имовине до доношења Закона о денационализацији.

Поводом најављене продаје хотела „Могрен“, имовине ХТП „Будванског ривијера“

секретар Општине и предсједник Општинске изборне комисије Горан Орлић је нагласио да је Општинска изборна комисија поступила по пословнику, да је на основу њеног извјештаја Мандатно-имунитетска комисија Скупштине општине поднијала извјештај који су одборници прихватили. Послије дуже расправе, полемика и реника између одборника СНП и Демократске партије социјалиста већином гласова донијета је одлука о именовању Општинске изборне комисије.

Без расправе одборници су већином гласова (уздражани су били одборници СНП) усвојили Програм одржавања градског грађевинског земљишта на подручју општине Будва за 2000. годину. Овај програм, за чију је реализацију у општинском буџету планирано 860.000 ДЕМ, обухвата одржавање комуналних објеката, зелених површина и шумског фонда, локалних путева, атмосферских канала, хоризонталне и вертикалне сигнализације, уништавање комараца, паса и мачака луталица, одржавање градских саобраћајница и пјешачких стаза и одржавање јавне расvjete. Образложио је овај програм секретар Секретаријата за комунално-стамбене послове Драган Вуковић, између осталих, истакао да је у односу на прошлу годину за одржавање комуналних објеката повећан укупан број норма сати, као и да је планирано чешће одвођење смећа са јавних површина и прање контejnera. Програмом одржавања зелених површина, осим редовног одржавања, предвиђена је реконструкција трапњака на површини од 4.700 квадратних метара, садња 1.870 ружа, садња сезонског цвjeta на површини од 1.654 квадратна метра и поправка и израда 14 водоводних шахти.

Додатно је донијета Одлука о стављању ван снаге дијела Одлуке о одређивању узгјевинског региона насеља градског карактера Будве из 1960. године којом се стварају услови за вршење ранијим власницима четири парцеле у оквиру детаљних урбанистичких планова Словенска плажа и Под магистралом, јер у законом прописаном року нису уређене према регулационом плану, односно нису

линизацију мрежу, па Секретаријат за комунално-стамбене послове да многа правна лица не измирују редовно рачуне па се дуг нагомилава. Зато је потребно размотрити и могућност наплате свих потраживања и предузимања свих расположивих мјера у циљу наплате дугова.

Илија Кажанегра, одборник ДПС и члан Управног

линизацију цијену јер то често значи да ће лоше урадити посао. Под истим условима радове треба уступити „Водоводу и канализацији“.

КАКО ДО ВИШЕ ВОДЕ?

Љубо Лијешевић, одборник СНП, је нагласио да је основни проблем што у Будви нема довољно воде и да је то приоритетно питање о којем треба повести више рачуна и у скупштинском расправи. Станко Асановић је посебно истакао лоше стање хидромашина опреме и недовољно улагања у инвестиције, па у том смислу чуди зашто је одбијен предлог одборника СНП Жарка Миковића да Скупштина сагласније разматра програм инвестиција који је понудио ЈП „Водовод и канализација“. По његовим ријечима доприњео је и погрешна политика у општини јер се много градило, а мало улагало у побољшање водоснабдјења. Ђуро Рафаиловић је нагласио да се годинама не решава проблем канализације која се излива на средини Бечићке плаже, а Владимир Кажанегра је истичући функционисање водоводне и канализационе мреже у нашој општини као најважније питање, предложио да се свим корисницима буџетских средстава смање дотације како би се максимално изашло у сусрет потреба и захтјевима ЈП „Водовод и канализација“.

Одборник ДПС и предсједник Управног одбора ЈП „Водовод и канализација“ Анте Делојик је говорио о стању и резултатима послања јавног предузећа изразио забринутост слабом наплативошћу потраживања јер је нереализовано 56 одсто прихода - од отприлике приведене намјени. Први дан 15. сједнице Скупштине општине одборници су завршили усвајањем Извјештаја о раду комунално-стамбеног јавног предузећа „Будва“ и давањем сагласности на програм рада и финансијски план јавног предузећа за 2000. годину. Одлуке су донијете већином гласова (уздражани су били одборници СНП).

ДУГОВИ СЕ ГОМИЛАЈУ

Други дан скупштинске сједнице обиљежило је разматрање Извјештаја о раду јавног предузећа „Водовод и канализација“ за 1999. годину. Секретаријат за комунално-стамбене послове, као надлежни орган локалне самоуправе, поводом овог извјештаја посебно је нагласио важност ненаплаћених потраживања која са стањем од 31. децембра прошле године износе 11.979.061,13 динара. Највећи дужници су ХТП „Будванског ривијера“ са дугом од 5.832.437,80 динара из СЗ „Елмос“ са 834.146,29 динара, што износи 56,5 одсто укупних потраживања. (Елмос) је у међувремену измирио дуг. Остале потраживања у износу од 5.212.478 динара, или 43,5 одсто, односе се на осталу правну и физичку лица међу којима има оних који посједују објекте без потребне инвестиционо-техничке документације. Намење се питање како је могуће да су такви објекти прикључени на водоводну и канали

одбора ЈП „Водовод и канализација“, нагласио је да је озбиљна финансијска ситуација у нашем најважнијем јавном предузећу због ненаплаћених потраживања. Ако хоћемо да оно ради нормално, морамо обезбедити и средства и наплату потраживања. Посебан проблем је дуг ХТП „Будванског ривијера“ и, по ријечима Кажанегре, на његовом рјешавању мора се ангажовати и Општина. У свом излагању он је истакао и да није све једно ко изводи радove на водоводној и канализационој мрежи, нити да је приликом лицидације најважније дати посао ономе ко понуди нај-

ПРОГРАМ ОДРЖАВАЊА ГРАДСКОГ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА ЗА 2000. ГОДИНУ

ПРИОРИТЕТ ЧИСТОЋИ

Предвиђена буџетска средства од 860.000 ДЕМ за Програм одржавања градског грађевинског земљишта у овој години распоређена су на осам посебних програма. Највише је планирано за одржавање комуналних објеката: за чишћење улица, прање улица, одвоз смећа, прање контejnera и одвоз депонија „Графером“ - укупно 317.550 ДЕМ. За одржавање шумског фонда (чување, пошumljavanje голети и уклањање гнијезда боровог литеја) планирано је 21.600 ДЕМ и за одржавање јавне расvjete на подручју општине 168.910 ДЕМ.

ДЕМ, а за одржавање зелених површина на подручју општине 175.340 ДЕМ.

За одржавање локалних путева предвиђено је 49.150 ДЕМ, за одржавање атмосферских канала 28.400 ДЕМ, за одржавање вертикалне и хоризонталне сигнализације 46.100 ДЕМ, за уништавање комараца, паса и мачака луталица 25.350 ДЕМ, за одржавање градских саобраћајница и пјешачких стаза 27.600 ДЕМ и за одржавање јавне расvjete на подручју општине 168.910 ДЕМ.

В.М. СТАНИШИЋ

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

А НАСТАВАК ЗАКАЗАН ЗА 24. АПРИЛА

УЛАГАЛО У ВОДОСНАБДИЈЕВАЊЕ

ОДЛОЖЕНО РАЗМАТРАЊЕ ИЗВЈЕШТАЈА О РАДУ РЕПУБЛИЧКЕ ГРАЂЕВИНСКЕ ИНСПЕКЦИЈЕ

Према предложеном дневном реду Скупштина општине је требала да разматра Извјештај о раду републичке грађевинске инспекције на подручју општине Будва за 1999. годину и први квартал 2000. године, али је разматрање Извјештаја одложено на предлог министра уређења простора у Влади РЦГ Рада Греговића.

Образлажући свој пред-

лог министар Греговић је истакао да није био у пријаци да изврши увид у наредни извјештај преје слана Скупштини општине Будва, јер је начелник грађевинске инспекције јужне регије Душко Јевремовић Извјештај истовремено достави и СО Будва и Министарству уређења простора, чиме је направио грубу грешку. Предлажући да се разматрање Извјештаја

скине с дневног реда, министар Греговић је истовремено предложио да Министарство уређења простора за наредну сједницу СО Будва припреми квалитетнији извјештај о раду грађевинске инспекције на подручју наше општине, а за период који тражи Скупштина општине Будва.

Предлог за одлагање разматрања Извјештаја о раду

републичке грађевинске инспекције је прихваћен већином гласова јер су против гласали одборници Социјалистичке народне партије.

Они су сматрали да Скупштина треба да расправља о том извјештају и да га одбаци као неодговаран и необзидан јер не улази у суштину дивље градње као проблема који нас оптерећују.

ПРОДАЈА ДРЖАВНЕ ИМОВИНЕ ЈАВНИМ НАДМЕТАЊЕМ

Скупштина општине је једногласно донијела Одлуку о укидању Одлуке о одређивању лица које у име Општине Будва, закључује уговоре о продаји непокретности Скупштине општине овластила предсједника Општине за лице које у име Општине закључује уговоре о купопродаји непокретности

по цијени коју претходно утврди овлашћена институција или овлашћена комисија за утврђивање тржишне вриједности непокретности и то непосредном погодбом са правним лицима, а путем јавног надметања, односно прибављања писмених понуда, са физичким лицима.

Законом о имовини РЦГ, који је ступио на снагу, у члану 10. прописано је да ствари које чине државну имовину продају или дају у

закуп јавним надметањем, на основу прикупљених понуда, а изузетно неосредњим погодбом, па ће уговоре о продаји или давању узакуп државне имовине који је титулар Општина убудуће закључивати предсједник Општине као носилац извршне функције Општине, а на основу одлуке Скупштине општине о продаји или давању узакуп државне имовине непосредним погодбом прописаће, у складу са Законом о имови-

ни РЦГ, Влада Републике Црне Горе.

У расправи о предлогу ове одлуке одборник Станко Асановић је инсистирао да се одборници упознају о резултатима спровођења одлуке која се укида, што је како продато од непокретности, да ли само зграда "Јадранске страже" и тзв. "жути кућа" која је припадала продаји Радовић и да се о томе поднесе информација на првој наредној скупштинској сједници.

ИЗ ОДГОВОРА НА ОДБОРНИЧКА ПИТАЊА

ПРИОРИТЕТ СТРУЧНИМ ЛИЦИМА

Како предсједник општине Будва приликом именовања стручних комисија руководиће се принципом стручности лица која именујем, а не политичке припадности лица која се именују. Претпостављам да су се и ранији предсједници општине приликом именовања стручних комисија руководили стручношћу лица која су именовали. За одговор у дијелу који се односи на састав радних тијела Скупштине општине надлежна је Комисија за

избор и именовање, мада је мој утисак да СНП има своје представнике у радним тијелима Скупштине општине. (Предсједник општине Ђорђије Прибило-вић у одговору на питање одборника СНП Станка Асановића „зашто у комисијама које формира Скупштина општине, односно извршни органи, нема представника СНП као, на пример, у рецензионим комисијама, комисијама за пројектну вриједностима имовине и др.?“)

ИЗБОРИ И ИМЕНОВАЊА

ИЗМЈЕНЕ У САВЈЕТИМА И ОДБОРИМА

Због разређења досадашњег предсједника општине Рада Греговића и избора Ђорђија Прибило-вића за предсједника општине Будва, предложене су промјене у саставу више радних тијела која именује Скупштина општине. Тако је предложено да се уместо Рада Греговића именује Ђорђије Прибило-вић у Савјету за промоцију и пропаганду туризма, у Управни одбор Међународног фестивала медитеранских пјесама „Будва“, Савјет за развој и унапређење физичке културе, Скупштину Телевизије Будва д.о.о., Савјет за заштиту локалне самоуправе и Управни одбор друштвеног предузећа за консалтинг и инжењер-

инг „Будва-Свети Стеван-Петровац“. Предложено је и да се у Управни одбор међународног фестивала медитеранских пјесама уместо Будимира Дубака (досадашњег министра културе у Влади РЦГ) именује мр Радојица Лубурић (нови министар културе у Влади РЦГ), у Савјет за развој и унапређење физичке културе уместо Николе Вукићевића Предраг Јелушић, а уместо Петра Вукићевића Анте Делојик, у Комисију за друштвени надзор уместо Бранка Б. Каженегре Срђан Грговић, и у Програмски одбор Телевизије Будва д.о.о. уместо Ђорђија Прибило-вића Иво Армен-ко.

САМО ДЈЕЛИМИЧНА ИЗГРАДЊА УЛИЦЕ МАИНСКИ ПУТ

Улица Маински пут почиње од Јадранског пута, код „првог зграде“, а завршава се код манастира Подострог. Програмом уређивања градског грађевинског земљишта за 2000. годину предвиђена је изградња дигела улице од манастира Подострог и када ће бити завршен овај дио улице до краја??

инвестиције Вукиће Ненадовић у одговору на питање одборника СНП Љуба Лијешевића „одакле почине и где се завршава улица Маински пут“ и „шта је са дијелом ове улице од заобилазница до манастира Подострог и када ће бити завршен овај дио улице до краја??“

СТАТУТ ТЕЛЕВИЗИЈЕ УСКЛАДИТИ СА ЗАКОНОМ

Чланом 38. Статута Друштва са ограниченим одговорношћу за стварање, производњу и емитовање телевизијског програма „Телевизија Будва“ прописано је, између остalog, да Програмски одбор „усваја програмску оријентацију“. Програмски одбор је на својој првој редовној сједници 15. 6. 1999. године донио смјернице за програмску оријентацију, а на 4. редовној сједници 8. 0. 1999. године на предлог главног и одговорног уредника прихватио Програмску шему.

Одредбом члана 24. Закона о јавном информисању прописано је да програмску оријентацију, начин рада, праав, обавезе и одговорности у јавном гласилу утврђује оснивач јавног гласила, а одредбом члана 25. истог закона прописано је да програмску оријентацију јавног гласила посредством којег јединица локалне самоуправе остварује јавни интерес у

информативној сфери утврђује скупштина јединице локалне самоуправе, на предлог програмског одбора за период од четири године.

На основу изложеног главни и одговорни уредници нема обавезу да предлаже програмску оријентацију за текућу годину, а Скупштина општине не даје сагласност на програмску оријентацију, већ је утврђује. Из свега наведеног произилази да је обавеза Телевизије Будва д.о.о. да усклади члан 38. Статута са Законом о јавном информисању (Главни и одговорни уредници ТВ Будва Ђетковић у одговору на питање одборника Станка Асановића „да ли је главни и одговорни уредник ТВ Будва предложио Програмском одбору програмску оријентацију за текућу годину и да ли су Програмски одбор и Скупштина општине дали сагласност на тај документ сходно Закону о јавном информисању?“)

СКУПШТИНСКИ ОСВРТ

ДУЖНИЦИ И ЊИХОВЕ ПРИВИЛЕГИЈЕ

Навођење назива предузећа и имена њојединца који дујују ЈП „Водовод и канализација“ укупно 12.048.205,57 динара у Извјештају о пословању овог предузећа у првомеклој години изазвало је више реаговања одборника. Скоро да се може констатовати да је многима више засмешао конкрећне фирме или њојединца који јоштерећу и утроважава нормално пословање ЈП „Водовод и канализација“. По некима не треба јавно објављивати имена већ предузети прописане мјере како би се дује ефикасно најлајши, други сматрају да је то вриједње личности и уколико предузећа... док је било и оних који сматрају да кад друга предузећа у анализи пословања новога снажнога и сумњива поштраживања, па и имена и називе дужника, зашто то не би радило и ово предузеће.

А дужника има разних, и то називима и то дујовима - овима већ годинама симонинане (и оиминијане) „Будванске ривијере“ (са скоро ћоловином укупно дуја) до оних других са мноштвом дујовањима - кујици који су дужни истиог 10.000 динара дујују укупно 972.652,79 динара. Дужници су, тако, јавним изношењем „јонижени и увијећени“ за разлику од многих других који су схватали да оно „без воде нема ни живота“ значи и да се рачуни за уштрошну воду морају редовно плаћати, често и на штешу неких других поштева и жеља. Можда су то схватали и поштевајући искључења са водоводне мреже, али то у овом случају и није било. Башаје је ишаће како поштави дужник, како усјеши не платишши то мало дуже и то мало више дуј „Водоводу“, и како још некоја задужница да ће је поштавијући привилегију брани за скупштинском говорници.

На то, свакако, сви немају право, али зато свима не јину послеџице. Можда и више осталима нејаснијим дужницима јер годинама нам је већ познато да дуј „Водоводу“ значи и дуј „Водовода“ према другима, посебно Електротрошитрибуцији која због дуја не дозвољава укључење струје без које, ошеш, не може радији црннички водовод, па почетак поштави воде у нашој оштанини значи и прве нестапашице, посебно на тзв. вишем котама. Привилеговани дужници су, иштврвено, и привилеговани поштавији јер су, углавном, на нижим котама, па их то посебно не узнемирају. Њима је водоснабдјевање оштанији проблем који ће се некада и некако ријешити, а док буде било и мало воде - биће и за њих.

Осталима једино преостаје да редовно плаћају рачуне и немоћно констатују - нека их кад им може бити.

В. М. СТАНИШИЋ

ИЗ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАДУ ЈП „ИНФОРМАТИВНИ ЦЕНТАР“

КОНАЧНО КРОВ НАД ГЛАВОМ?

Према оцјенама Секретаријата за привреду и финансије, као надлежног органа локалне самоуправе, на предлог програмског одбора за период од четири године. На основу изложеног главни и одговорни уредници нема обавезу да предлаже програмску оријентацију за текућу годину, а Скупштина општине не даје сагласност на програмску оријентацију, већ је утврђује. Из свега наведеног произилази да је обавеза Телевизије Будва д.о.о. да усклади члан 38. Статута са Законом о јавном информисању (Главни и одговорни уредници ТВ Будва Ђетковић у одговору на питање одборника Станка Асановића „да ли је главни и одговорни уредник ТВ Будва предложио Програмском одбору програмску оријентацију за текућу годину и да ли су Програмски одбор и Скупштина општине дали сагласност на тај документ сходно Закону о јавном информисању?“)

Предложуји да Скупштина општине усвоји Информацију о раду ЈП „Информативни центар“ и финансијски изјештај за 1999. годину, као и финансијски план и програм за 2000. годину, Секретаријат за привреду и финансије је предложио и, закључак да се теком године отпочне са реализацијом рјешавања проблема пословног простора за Радио-Будву и „Приморске новине“, јер рад у изнајмљеном и неодговарајућем простору знатно отежава и компликује рад ових јавних гласила.

АКТУЕЛНОСТИ

ОДРЖАНА ТУРИСТИЧКА БЕРЗА

ТУРИЗАМ - ПОКРЕТАЧКА СНАГА

•На Јадранском сајму у Будви, од 19. до 21. априла, одржана 9. међународна шумарска берза - МЕТУБЕС, а од 19. до 23. априла 28. сајам лова, риболова и науке

Обије сајамске манифестије отворио је Владислав Митровић, министар туризма у Влади Републике Црне Горе, који је том приликом рекао да ова и наредне године треба да буду позитивне за црногорски туризам јер та привредна грана "мора бити, практично снага укупног развоја Црне Горе, а нарочито појединачних привредних грана и области."

Министар Митровић је, између остalog рекао, да ће Министарство туризма, Туристичка организација Црне Горе и туристичка привреда у целини, предузети све неопходне мјере и активности како би се туристичка сезона дочекала и одвјала у што повољнијим условима. Он је најавио отварање фри шопова, мјењачница у хотелима високе категорије у туристичким мјестима, увођење нових редовних и чarter авиона линија из земље и иностранства, уређење саобраћајница, јавних површина и повећање квалитета услуга.

Поред министра туризма Владимира Митровића, присутне на отварању Међународне туристичке берзе и сајма лова, риболова и науке, поздравили су, предсједник Општине Будва Ђорђије Прибилић и директор Јадранског сајма Јанко Ражнатовић.

На овим сајамским манифестијама, учествовало је 20 излагача из Црне Горе, 11 излагача из Србије, и 13 из Републике Српске, а поред туристичких предузећа, агенција и друштава, представиле су се и туристичке организације Црне Горе, Србије и Републике Српске.

Туристичка берза је и овом приликом представљала значајну пословну манифестију на којој су објављене цијене туристичких аранжмана и капацитети туристичке привреде из Југославије и Републике Српске, а као и ранијих година, одржани су бројни разговори и конференције за штампу.

На конференцији за новинаре коју су организовали Министарство туризма и Туристичка организација Црне Горе, министар туризма Владислав Митровић је указао на потешкоће због барјера на републичкој граници између Црне Горе и Србије, истичући да то није добро за привреде обије републике, па је рекао, да ће два министарства за туризам Црне Горе и Србије иницијативи владама двије републике укидање те блокаде.

Митровић је нагласио да и поред свих потешкоћа, са пуно оптимизма очекује овогодишњу туристичку сезону. Планирано је повећање домаћег туристичког промета за 50, а иностраног 100 процената. Министарство туризма од Владе републике затражиће

Гостови на свечаном отварању

У име Šef-a domaćina predsjednik Oštinskog pozdravlja goste i prisutne

На штамгу "Првено заславе"

Обиласак штампе

седам милиона марака за квалитетну припрему туристичке сезоне.

На питање новинара када ће бити снабдјевеност током сезоне на Црногорском приморју, помоћник министра туризма Слободан Лековић је, рекао да проблема у снабдјевању неопходним производима неће бити.

Првог дана туристичке берзе конференцију за новинаре приредила је ХТП "Будванска ривијера", а о припремама за овогодишњу сезону, наступу на иностраном тржишту и очекивањима од овогодишње сезоне, говорио је Иво Арменко, генерални директор.

Арменко је истакао, да ће због недостатка предстаљавајући послови око квалитетне припреме сезоне каснити, а то ће се одразити и на само отварање хотела, па ће на то утицати и слаба тражња у предсезони.

Он је истакао да ће Туристичко насеље "Словенска плажа" бити отворено половином маја, док ће остали хотели овог предузећа бити отворени почетком јуна.

Истичући проблеме административне природе између Црне Горе и Србије, Арменко је рекао да постоји традиционално интересовање за долазак туриста из Србије, нагласивши да ће агенције из Србије моћи да закључују уговоре са црногорским хотелијерима, плаћајући у динарима у банкама које то омогућавају. Цијене боравка у хотелима "Будванске ривијере" на домаћем тржишту, у односу на прошлу годину, бити ниже за 10 одсто.

Првог дана туристичке берзе, у хотелу "Авале", представници црногорске авио-компаније "Монтенегро-эрлајнз" извршили су компјутерску презентацију информационог система и презентацију флајт сервиса.

Послеђњег дана туристичке берзе, 21. априла, у конгресној сали хотела "Авале", у организацији Савезног центра за развој и препород туризма и угоштитељства САЦЕН из Београда, одржано је саветовање на тему "Принципи тржишног привређивања и новине у светској стандардизацији квалитета угоштитељско-туристичких услуга", а након завршетка саветовања, научно-спјешнијима у југословенском туризму у 1999. години уручене су награде "Златно туристичко срце".

Међу 14 добитниками награда САЦЕНА, награда за шампиона летњег туризма у Југославији припадаје Бечићкој ривијери, награда за најуспешнију туристичку агенцију додељена је будванском "Глобтуром", за личност године у југословенском туризму проглашен је Душан Лијешевић, директор "Монтенегроекспresa", док је награда Златно туристичко перо, припада Сави Греговићу, дописнику Вечерњих новости са Црногорског приморја.

Ранко НАВИЋЕВИЋ

КОМЕНТАР

СВИЈЕСТ
У КОРОВУ

Протлашавајући проплеклу 1999. годину, на самом њеном почетку, годином квалитета у црногорском туризму, належни за ову област привређивања су казали да неће бити тара за сблетакуларне подухвите, већ да је циљ да се мјења свијест запослених у туризму и угоштитељству. Да се у збиру синица које туризам значе све којици сложе на своје мјесіце...

Скорији мјесец су попављане пејчићи, али се није прешло и ријечи на ћелу. Стапао је рат, злочине, као се на посао није мислило. Дошло је онда љеђто, с њим и почетни штурм из земље, који су дочекали бејонци смрћа у јадранску матицаралу дуж Будванске ривијере, али и даље према Боки Которској, јужно ка Бару у Улцињу, од Будве до Подгорицу. Коров и драча око ходила, наноси од кини и невремена дуж плажа и слични "украси".

Почетком ове 2000. године није било никаквих званичних проплашавања године и сезоне квалитета, нити сличних акција. Увијејши да ћа врстити "подизања морала" код наших људи, без обзира да ли ради директно у туризму и угоштитељству или так индиректно, мноштво "не пали", туристички посленици оштитише и рејблике, су одустали од вербализма. Који, извјесно је, има у основи добру поруку. Јежу.

Припреме за сезону су на извјестајан начин у поску, али у практици се мало тоја чини да "ривијера биресних плажа" дочека туристиштво уреднија. У ХТП "Будванска ривијера" се довијају на разне начине како да дођу до тара, да би уредили своје објекте. Нема новца у каси Владе Црне Горе за то послове, нема ни банкарских кредити, прошилја година за сезону је завршена са минусом од 37 милиона динара. Покушава се са продајом неких објеката доћи до првог постепеног новца за инвестиционо одржавање хотела који су у саставу ове куће. Хоће ли ћа бити, остане да се види, мада ће на неке веће радове бити касно, јер сезона је пратично већ почела.

Но, као што рекосмо на почетку овој текста, преносећи лајкске мисли оних који воде туризам Црне Горе, синици чине осећајливу област као што је туризам. За уклањање бејонци уз плашве, чинење драча и корова из башти, таркова, око шараца, уклањање чапора из невремена, којеја је проплекајућим било мало више, не преба мало повећа. Треба нешто више руку и мало плате. Као би се рецимо удржили стапни запослени у хотелима, одмаралишима, камповима, домашинима који издају куће, комуналци и још ионеки и кренули на посао синула би обала. Не би било ни смећа око плажа ни руја по њима, не би живица, умјесто цвијећа и зелене поштре сане прве "украсава" земље простије око угоштитељских објеката, проравнице, кућа...

Када се помену овакве и сличне акције, појединци се иронично смијеју, јер их то подсећа на вријеме социјализма и изградње друштве Југославије. Није нам јасно зашто јер је то најједnostavniji начин да се нешто учини без тара. А у туристичким оштитинама каква је наша "предуслов" за то је више: прво угоштитељски радници су на вишемесечним одморима, што значи да времена има на престек, овде је влага добра клима па се може најбољу радити током цијеле године и коначно за чисти и уредан траг и петову околину су заштитересовани појединци који од туризма живе директно или посредно. А то су пратично сви мјештани ових крајева.

Поменули смо само неке послове за које треба волје која произвodi плод. Синици синица је иначе појдуг. И када би само до њих био одрађен, пошто је извјесно да би наша мјеста уз обалу имала друго рухо. Но, на жалост, није учинено на том плану тоциво ништа. Свијест наше човјека (да је свакако и туристичка) сјоро се мјења. Паролама и проплашима се ништа не постиже, а за другим мјерама се не поsegje. Они који су знали што акције значе и шта се све може учинити толико миницима, су остварили, млађи не воде да ће је држати руке. Хоће све да буде - плаћено. Иако тара, зна се, нема. А када је све толико најбрзо чуди што се не уведе рецимо пада обавеза за све one који су на дугим одморима да бар коју нејдељу проведу на уређеној објекати и околине у којима page. Јер, извјесно је да би радили само у сопствену корист, да би били они, али и сви други осећали поштре шаквот антаковања.

П.С. Колико ћој ове редове неко схваћаји као социјалистичке поуке и поруке трајеши: вријеме које живимо, не пуни нам алтернативу. Косијера и мопика имамо, а синица вадља немамо. Од page, забога, не треба црвенић. С.Ш. ГРЕГОВИЋ

ПРЕГРАДИО САМ ОНАЈ МОЗ ПОДРУМСАД ИМАМ ДВЈЕ ПРВЕ КАТЕГОРИЈЕ ПО ПАДОВИНИ...

АКТУЕЛНОСТИ

УПРАВНИ ОДБОР ХТП „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“ О ПОСЛОВАЊУ У ПРОШЛОј ГОДИНИ И ПОНУДАМА НА ОГЛАС ЗА ПРОДАЈУ ШЕСТ ОБЈЕКАТА

„МОГРЕН“ ПРОДАТ ШВАЈЦАРЦИМА(?)

• У 1999. години осћварен ћубишак од 37 милиона динара, а ћо физичким и финансијским показатељима прошла ћодина за око двије трећине слабија од претходне • До нових средстава за инвестиције једино продајом дијела предузећа • Нови власник „Могрен“ фирмам „Атлантик менаджмент еншерпајз“ из Швајцарске, а са поштенцијалним кућем ресторана „Сунце“ обавиће се догађани разговори • Средства за продаје „Могрен“ приоритетно ће се искористити за санацију хотела „Маестрал“ и завршетак започетих инвестиција у Милочеру и на Светом Стефану

Управни одбор ХТП „Будванска ривијера“ на сједници одржаној 7. априла усвојио је анализу пословања предузећа по завршном рачуну за 1999. годину и предлог Комисије за разматрање приспјелих понуда на оглас о продаји шест објеката. Непосредно по завршеној сједници Управног одбора организована је конференција за новинаре на којој су о одлукама Управног одбора говорили генерални директор ХТП „Будванска ривијера“ Иво Арменко и члан Управног одбора Миодраг-Мики Раичевић.

- Протеклу годину завршили смо с губитком од 37 милиона динара што смо и очекивали имајући посебно у виду услове који су практиковани 1999. годину - како политичке тако и економске природе. За нас је то била ратна година и ми ми се до средине сезоне бавили идејом да ли уопште отварати објекте, да ли ће се створити услови да туристичка сезона почине. Сезона је практично почела крајем јула или почетком августа и она, према физичким показатељима представља 38% од претходне године, а по финансијским показатељима 30% од 1998. године - рекао је генерални директор ХТП „Будванска ривијера“ Иво Арменко, наглашавајући да

Управног одбора и на Скупштини дионичара у децембру прошле године, а то је да се у предузећу мора доћи до једног инвестиционог фонда који би требао да се улаже у материјалну базу предузећа, да материјална база као основ наше егзистенције не би пропадала - рекао је Арменко додајући да је Управни одбор анализајући потенцијалне изворе за формирање једног таквог фонда још једном констатовао да је једини извор продаја дијела предузећа с обзиром да су други извори потпуно неизвесни, посебно кад су у питању кредити Владе, банака или фондова као власник предузећа. - О томе имамо исказе гласне и јасне, да се у једној оваквој економској ситуацији тешко из тих извора могу добити средства и да оријентација предузећа мора да буде продаја дијела своје активе која је по свом карактеру непрофитабилна и са којом се не може постићи неки значајни резултат.

Члан Управног одбора и предсједник Комисије за разматрање приспјелих понуда на оглас о продаји шест објеката ХТП „Будванска ривијера“ Миодраг-Мики Раичевић је саопштио новинарима да је Комисија обавила свој стручни ауторитет и предложио доставила Управном одбору

ПРОДАЈА ЛЕГАЛНА И ЈАВНА

- С обзиром да су биле неке недоумице везане за неке моје изјаве када је у питању законитост овог акта, ја жељим да потврдим да сам убијећен да је начин на који је „Будванска ривијера“ покушала да отуђи своју активу најлегалнији, најзаконитији начин и да му се у том смислу не може ниједан други супротставити - рекао је Иво Арменко, наглашавајући да су другачија тумачења његових изјава недоречена и произвољна, јер му никад није била намјера да на неки незаконит или нелегалан начин предузеће дође до представе путем продаје ванпансионских објеката. - Као директор мислим да

је то најлегалнији начин отуђења имовине, да се лицидација огласи у штампи и преко Интернета, да се тако дође до заинтересованих купаца. Сваки други алтернативни модел може бити само приближно јаван, приближно легалан или приближно поштен начин. Ја ћу се и даље залагати за овај начин продаје, а уколико нови власници, Влада или Савјет за приватизацију, мисли да неки други модел може бити законити и бољи, немам ништа против да се поступак спроведе и на тај начин. Али, мислим да је ово што смо ми урадили у складу са једним поштеменим начином отуђивања имовине.

је такав пад промета и прихода условиен и смањењем цијена и мањом ванпансионском потрошњом. - У тој години која је за нас била изузетно тешка, ми смо, ипак, успјели да измислимо све наше обавезе према добављачима, према нашим другим обвезницима, јавним предузећима, и према радницима. Што је веома важно до данашњег дана у „Будванској ривијери“ су све плате исплаћене. Морамо констатовати да су плате мале, али да се зна и разлог због чега су оне мале - због лоше сезоне која је завршена прије шест мјесеци и која ће почети негде тамо у мају или јуну о чему ми данас не можемо говорити са неком посебном сигурношћу.

Управни одбор је констатовао да су мјере интерне економије у предузећу дале повољне резултате, јер у тешким условима пословања без једне такве активности предузеће би запало у још веће тешкоће.

- Управни одбор је потврдио једну правилну оријентацију, која је потврђена и на ранијим сједницама

који је и прихваћен. За куповину објекта ресторана „Сутјеска“, „Кастело“ и „Брежине“ у Петровцу и „Голубић“ у Светом Стефану није било заинтересованих, док је за куповину ресторана „Сунце“ приспјела једна, а за хотел „Могрен“ четири понуде.

- За куповину ресторана „Сунце“ понуду је дао Гојко Смиљанић који живи у Холандији и тамо има неколико сличних ресторана. Понудио је да плати 710.000 марака (почетна цијена била је 705.060 марака) на дан закључења уговора и спреман је да запосли раднике који сада раде у овом ресторану. Управни одбор је закључио да се са потенцијалним купцем обаве додатни разговори у циљу појашњења дате понуде и најкадно донесе одлуку о продаји - рекао је Раичевић настављајући да је Комисија имала више посла око приспјелих понуда за куповину хотела „Могрен“. - Комисија је анализирала све елементе свих понуда за куповину „Могрена“ и одлучила да као најповољнију прихвати понуду фирме

ПОВОДОМ ОДЛУКЕ ХТП „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“ ДА ПРОДА ХОТЕЛ „МОГРЕН“

ОСПОРАВАЊА ПРОДАЈЕ

Одлуку о продаји хотела „Могрен“ швајцарској фирмам „Атлантик менаджмент еншерпајз“ оспорили су из компаније „Меркур“, садашњег закупца „Могрена“, Агенције за преструктуирање привреде и Будванској удружењу за повраћај и заштиту приватне својине.

Генерални директор хотелинг компаније „Меркур“ Бранimir Пајковић је оцјенио да је одлука о продаји „Могрена“ незаконит, да је дојнијата управа упорозењем Савјета за приватизацију и да се мора имати у виду да је „Меркур“ закупац „Могрена“ до 2005. године.

По ријечима Бранка Вујовића, директора Агенције за преструктуирање

привреде, продаја „Могрена“ је незаконит, јер одлуку о продаји хотела мора да донесе Владина комисија за продају дијела предузећа, а не Управни одбор предузећа.

Реаговало је и Будванско удружење за повраћај и заштиту приватне својине упозоравајући да се хотел „Могрен“ налази на национализованом земљишту где су до 1979. године били хотели „Могрен“ и „Будва“, који су до национализације припадали по родици Новаковић и Ковачевић, и да треба поштовати препоруку Скупштине Републике Црне Горе да се до доношења прописа о денационализацији не продаје имовина која је национализована.

одраг-Мики Раичевић истичи да при том Управни одбор не сумња да ће Влада донесе такву одлуку водити рачуна о интересима и „Будванске ривијере“, и Црне Горе, и о афирмацији улагања у Црну Гору, сигурности тих улагања и укупног просперитета везаног за развој нашег туризма.

НЕОСНОВАН ПРИГОВОР „МЕРКУРУ“

Раичевић је обавијестио новинаре и о садржају преостале три понуде за куповину хотела „Могрен“. Понуда коју је доставио Ратко Буторовић није била комплетна, јер понуђач није понудио депозит већ је понудио да депозит и улог који је тражен буде дуг Општине према „Будванској ривијери“ што Комисија није могла прихватити као комплетну понуду.

- У вези понуде фирмам „Меркур“ и изјава у средствима јавног информисања о некомпетентности и нетачном информисању мене као предсједника Комисије у вези отварања понуде по расписаном огласу имам да кажем сљедеће. Понуда коју је „Меркур“ доставио била је уредна, на вријеме, у затвореном коверту, са на-

знаком „понуда - не отварај“. Тумачење предсједника Комисије и Комисије је да сваки документ који се стави у затворену коверту и носи назив „понуда - не отварај“ је потпун. Комисија је приликом отварања понуде констатовала да понуда не задовољава услове који су прописани огласом, али жеље да буде коректна у дијелу спроведеног поступка назначила и дио понуде „Меркура“, а то је да му се остави рок од 30 дана да пронађе иностраног купца и да не по почетној цијени него већи он буде тај који ће организовати продају - рекао је Раичевић о понуди „Меркура“ наглашавајући да нема места за приговоре, да има исувише искуства у спровођењу поступака оглашавања и продаје да би у том послу направио грешку и да се Комисија строго држала прописаних услова који су тражени оглашавањем и конкурсом. Од почетка до краја, до предлога Комисије и Управног одбора, поступак је спроведен у складу са законом и прописима.

Фирма „Поливус трејдинг“ са Кипра, као четврти понуђач, понудила је почетну цијену за „Могрен“, програм развоја и све остало што се тражило оглашавањем и продаје да би у том послу направио грешку и да се Комисија строго држала прописаних услова који су тражени оглашавањем и конкурсом.

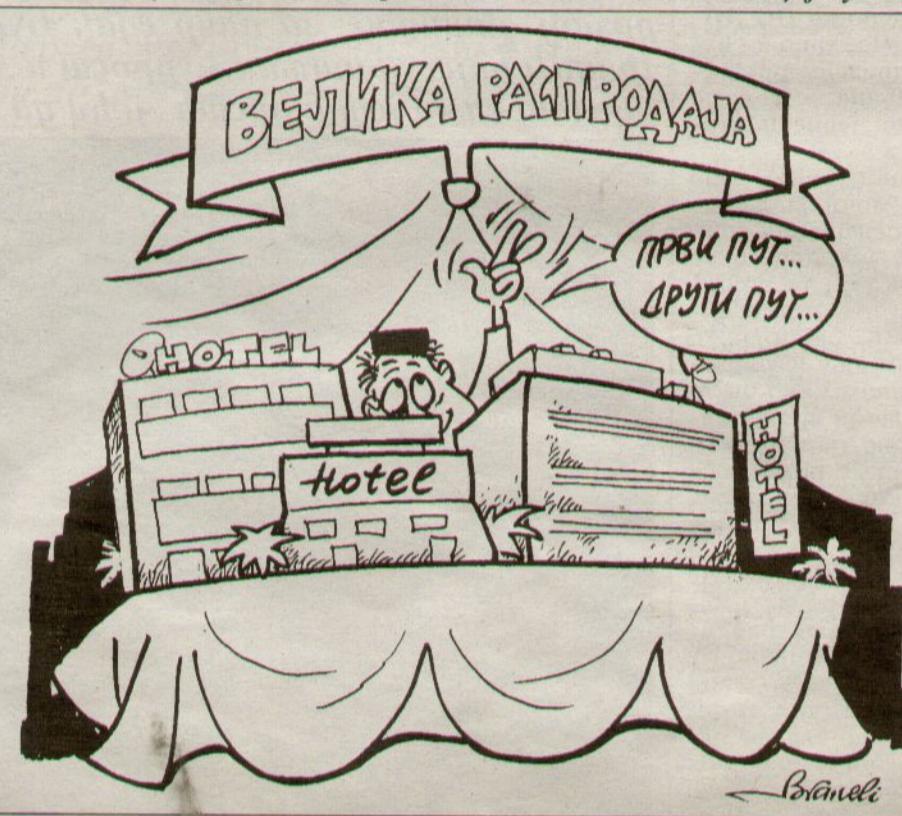
На почетку новинарско питање шта ће се десити са садашњим закупцем хотела „Могрен“ и како ће се регулисати односи између новог власника и „Меркура“ који има уговор о закупу до 2005. године, генерални директор ХТП „Будванска ривијера“ Иво Арменко је одговорио да је то питање комерцијалног аранжмана и да питање власништва треба одвојити од питања комерцијалног уговора.

- Власник може да дозволи да се настави уговор а може и да обештeti купца. Промет некретнина у свијету се врши независно од комерцијалног уговора. - Власник може да се настави уговор и нови власник може са њима да разговара око наставка закупа или обештећења.

На почетку новинара питање шта ће се потписати уговор о купопродаји „Меркура“ Миодраг Раичевић је одговорио да ће се то учинити након консултације са Владом РЦГ, јер жеље да тај уговор буде и припадајућа инфраструктура што је по нашим законима немогуће. И тај је понуда, по ријечима Раичевића озбиљно анализирана или је оцијењено да по разним параметрима не задовољава.

На почетку новинара питање је да ли је овај уговор о купопродаји „Меркура“ је одговорио да ће се то учинити након консултације са Владом РЦГ, јер жеље да тај уговор буде и припадајућа инфраструктура што је по нашим законима немогуће. И тај је понуда, по ријечима Раичевића озбиљно анализирана или је оцијењено да по разним параметрима не задовољава.

На почетку новинара питање је да ли је овај уговор о купопродаји „Меркура“ је одговорио да ће се то учинити након консултације са Владом РЦГ, јер жеље да тај уговор буде и припадајућа инфраструктура што је по нашим законима немогуће. И тај је понуда, по ријечима Раичевића озбиљно анализирана или је оцијењено да по разним параметрима не задовољава.

„Атлантик менаџмент еншерпајз“ из Швајцарске.

„МОГРЕН“ ПОСТАЈЕ ДЕ ЛУКС“

„Атлантик менаџмент еншерпајз“ је понудио цијену од 6.000.000 марака за објекат без опреме (почетна цијена била је 5.512.500 марака) и изразио спремност да купи и опрему и да то буде предмет посебног уговора (према процјени Комисије вриједности опреме је 900.000 марака). Ова фирма је, по ријечима Раичевића, понудила да плати средства одмах након потписивања уговора, да у овој години уложи 2.000.000 марака на инвестиционом одржавању и проширењу понуде, да преузме запослене раднике (46 радника у сталном радном односу), да хотеле „Могрен“ укључи у ланац хотела из Швајцарске који тренутно има 427 хотела и ресторана, а доставила је и бонитет фирм из којега се види да се ради о високо профитабилној фирмама и испунила све остале услове који су тражени оглашавањем.

Средства добијена на овај начин приоритетно ће се употребити за санацију хотела „Маестрал“ и завршетак започетих инвестиција у Милочеру и на Светом Стефану. Управни одбор је, такође, закључио да је од нарочитог интереса улагanje страног капитала и на тај начин афирмације приватизације и сигурности улагања и укупног просперитета везаног за развој нашег туризма.

Управни одбор је заштитио да се са овим интересом не сумња да ће Влада донеси такву одлуку водити рачуна о интересима и „Будванске ривијере“, и Црне Горе, и о афирмацији улагања у Црну Гору, сигурности тих улагања и укупног просперитета везаног за развој нашег туризма.

- Управни одбор је заштитио да се са овим интересом не сумња да ће Влада донеси такву одлуку водити рачуна о интересима и „Будванске ривијере“, и Црне Горе, и о афирмацији улагања у Црну Гору, сигурности тих улагања и укупног просперитета везаног за развој нашег туризма.

- Управни одбор

ИНТЕРВЈУ "ПРИМОРСКИХ НОВИНА"

БОРЂИЈЕ ПРИБИЛОВИЋ

Послије избора за предсједника Општине Ђорђије Прибило-вић је најавио да ће у наредном двогодишњем периоду, док буде предсједник, прићи извршењу врло важних и крупних задатака, у области будванске привреде, посебно туризма, образовања, културе, спорта, надаље урбанистичких и комуналних рјешења, побољшању услова живота на селу...

"Приморске новине" су хтјеле да од новог предсједника Општине сазнају како све ово остварити. Добили smo одговоре чија суштина, чини се, није нимало једноставна ни лака: демократски и домаћински.

• На 14. Сједници СО Будва Ви сте, већином гласова, изабрали за предсједника Општине Будва. Указано Вам је, дакле, велико и одговорно повјерење да као човјек са политичким и привредним истукством, у наредном двогодишњем периоду, будете предсједник.

- Да у праву сте, са гледишта одборника, грађана и уопште политичке јавности ове Општине указано ми је велико повјерење, рекао бих и част. Међутим, са мог становништвом ја ту видим прије свега велике обавезе и одговорност. У професионалном и егзистенцијалном смислу то ми није било неопходно. Изгледа као да поново идем путем којим сам већ прошао, само можда у новом времену и са мало више искуства. За моје ангажовање на мјесто предсједника Општине пресудно је утицала моја процјена да је овај град сазрио да добије неке значајније објекте или установе урбаног карактера (нова школа, вртић, факултети, музеји и сл.) и да ја то могу одрадити. Све остale обавезе које подразумијева ово мјесто за мене су другоразреднog значаја. У том смислу ће бити усмјерена сва моја енергија и власт коју имам.

Очекујем да ћу за овакав програм активности у периоду до истека мандата Скупштине наћи истомишљенике и сараднике међу одборницима и грађанима, бећ обзира на партијску припадност. Знам да има још Будвана који као и ја виде да се граде куће, али се не развија град, виде да се све нешто покреће и расипа на ситнице и мноштво, али се ништа не завршава. Има у овим људима памети и снаге да схвате и кажу да ниједна политичка која нас раздава, расипа снаге и моћи неопходне за развој ове Општине, није добра.

За развој и напредак Будве, сигуран сам, бићемо јединствени.

• Када сте се кандидовали за предсједника Општине покренули сте поступак за разрешење са функције предсједника ОО ДПС, жељећи тако да будете предсједник свих грађана, а не само чланова једне партије.

- Па није овде смајијеч о мојој жељи да будем предсједник свих грађана, већ просто не знам како би то другачије уопште могло бити, дакле ријеч је о мом схватању и убеђењу. Не знам како би то било када би дјеца чланова једне партије могла да иду у вртић или школу коју изградимо, а друге то неби. За чије симпатизере се гради улица, а за чије не. Не би било добро да имамо повлашћене грађане и оне који то нијесу. Не волим када се грађани због политичке припадности дијеле на патриоте и издајнике. Ако су патриоте узели власт, што је разумљиво јер иначе не би они били патриоте, а земља нам се распада, ко је сада издао? Дакле, све подјеле су релативне, у питању је само ко је побједник. А што ћемо са побједницима када изгубе, о томе морају да мисле сами они док су на власти.

• Да ли, по Вашем мишљењу, избор мјештанина за предсједника Општине има пресудног утицаја на њен привредни, политички, културни и сваки други развој?

- Знате, мени то изгледа као да питате да ли је за вас битно да вам је домаћин куће члан ваше породице? Неке ствари стварно не могу да схватим. Зашто се нико није сјетио да, на примјер, некога ко је рођен и живио 40 година у Норвешкој, Боливији или Мозамбику, а досели код нас прије 7-8 или мало више година, предложи за предсједника Црне Горе? Према томе, мени је природно да мјештанин буде предсједник Општине, јер за управљање овим градом нијесу довољни мудрост и моћ већ је потребна и љубав.

• Рекло би се да је контрола власти у нашем граду, па и шире, често под јаким утицајем капитала. Како је што више преусмјерити из руку моћника и послушника у руке грађана?

- Увијек ће моћни људи утицати на власт. Капитал је једна од врста моћи, али не једина. Неко је моћан због своје мудrosti, неко због утицаја и веза, други због правничnosti и аutorитета који ужива, али је правило да вам није никад довољно само једна врста мо-

ГРАДЕ СЕ КУЋЕ, АЛИ

• Ниједна ћелијска која нас разваја, расипа снаје и моћи неопходне за развој овога града, за најр едак Будве, није добра • За управљање овим градом нијесу довољни мудрост и моћ већ је ђошребна и љубав • Није ђошребна само једна врста моћи да би били на власни • Несхваљива је

Брине се о опоме што се воли: Ђорђе Прибиловић

СЛИКЕ СВАКОДНЕВИЦЕ

Око градитеља круже јата разних службеника и чиновника (с општинског и републичког нивоа), радника и директора јавних предузећа и пројектантских кућа, које можете срести по будванскоим кафанама како воде пословне договоре и машиним рукама листају планове и пројекте који су предмет њихових захтева. То нијесу слике из Дантеовог пакла којима се казњавају грешници због пожуде за новцем, јелом, пићем и другим врстама разврата, већ је то свакодневица у нашем граду, то је морални пад људи у овом тешком времену. Што се тиче општинских чиновника који се у те послове буду упутили, моћи ће слободно да иду кући јер ће одмах бити помјерени са свога радног мјesta.

НЕБРИГА - НЕДОСТАТАК ЉУБАВИ

• Много небриге за Будву, њен изглед, изградњу и за све онога што се подразумијева када је ријеч о модерном, урбаном граду који је, уз то, и туристичка метропола, показано је у протеклом периоду. Ви сте указивали на те пропусте и про-

блеме, па и овом пријателом нешто више реците о томе.

- Знате чега се плашим? Сазнања да моћи људи у овом граду живе људи који га не воле, који га схватају само као средство које би требало да задовољи њихове личне прохтјеве. Волио бих да гријешим, да нијесам у праву, али бојим се да чињенице говоре другачије. Не могу да схватим да постоје напуштени градови, зар нико није имао љубави за њих. Не разумијем људе који би све да продају и уновче, па чак и своје породично наслеђство, оно што они нијесу стицали. Кад све распрађају за њих ће сви градови бити исти. О чему они да брину, о граду у коме ништа више немају. Продаје и бригу ако би је неко платио. Ви о бризи, ја о љубави, знаете зашто: брине се о ономе што се воли. Небрига је недостатак љубави.

• Очигледно је да за овај град нијесу имали много љубави они који су ње-

гове тротоаре претворили у паркинге, они који нијесу засадили ниједан дрворед ни парк, они који пале шуме и сијеку мајчине... Чиме је, по Вашем мишљењу, мотивисана оваква „љубав“?

- Ако сте изабрали да водите један град, општину, ако желите озбиљно да радите било који посао, морате имати стратегију, морате се определити за нешто важно, битно, значајно: не можете бити за све. Мени се чини да један од разлога што није неки значајнији објекат или установа урађена, отворена у овом граду, лежи у томе. Ишло се за тиме да се учини свима, да се задовољи што више локалних захтјева, да се придобију и вежу људи. Што мислите који би локални интерес насеља или Мјесне заједнице нас упућивао да покренемо активности око отварња Факултета за туризам и угоститељство у Будви? Таквих захтјева није било и неће их ни

ИНТЕРВЈУ "ПРИМОРСКИХ НОВИНА"

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ БУДВА:

СЕ НЕ РАЗВИЈА ГРАД

агресивност свих оних субјеката (било да се ради о правним или физичким лицима) који мисле да ћо разним основама имају пр аво на буџетска средства • Тражимо заштиту интереса улајача кайшала • Не поштавља се само иштање оноја што је би ло, већ како даље

бити јер се Мјесне заједнице баве тиме ко има канализацију, а ко не, коме није, а коме јесте плаћено земљиште, телефоном, улицом и сл. То је сасвим природно, али тиме не треба да се бави предсједник, већ општинске службе, јавна предузећа и сви остали које смо основали због тога. Други разлог за тако изопачену љубав је потпадање под утицај и интересе приватног капитала који се улаже у градњу станови за тржиште. У ову привредну активност која измиче државној контроли у нашој општини представља најачу привредну грану, уложен је велики новац.

• Будванска општина има амбициозне планове и програме који прилично зависе од општинског буџета. Како се у садашњој ситуацији остварују приходи и може ли се очекивати реализација усвојеног буџета?

- Доста је рано говорити о томе колико су приходи буџета реално планирани или не, али је сигурно да је веома амбициозан и да би било изузетно значајно ако би био остварен. Међутим, колико је значајно пуњење буџета, исто толико је битно и његово трошење. Просто је несхватаљива агресивност свих оних субјеката (било да се ради о правним или физичким лицима) који мисле да по разним основама имају право на буџетска средства. Примјера ради, људи долазе послијеподне код мене кући по тим питањима, што је одраз елементарне некултуре, јер кућу и породицу треба заштитити од искушења послана којим се бавите. Други примјер је што вас људи поистот питању заустављају на улици, иако је то знак непристојности, као да ви можете извадити нотес и биљежити што вас ко пита или само то памтити, избегавајући да вам ко други не побрка мисли. Суштина свега је да се жели избегаји стручно мишљење органа, процедура, законски поступак и сл, а без тога нема правне државе ни демократије.

БУДВА - ФАКУЛТЕТСКИ ГРАД

• У Будви је све више изражен недостатак простора у образов-

Више реда у раду органа управе

ним установама. Најавили сте завршетак новог вртића и почетак изградње нове основне школе. Из којих ће се то представа изградити и како у овом дијелу регулисати односе између Општине и Министарства просвјете?

- Проблем недостатка простора у образовним установама у нашој општини је нарочито изражен и према информацијама које ја имам ту је ситуација најтежа у Црној Гори. За основну школу Општина ће изузети земљиште, док ће се сам објекат градити средствима Републике. Изградња вртића у потпуности би била на терет Општине. Што се тиче уступања објекта које Општина својим средствима изгради, наш предлог ће бити да

се они уступе само на коришћење на одређени временски период.

• У Будви се већ годинама чека на отварање два музеја - археолошког и етнолошког. Када се може очекивати завршетак радова и отварање музеја у Старом граду?

- Што се музеја тиче сада смо у фази прикупљања понуда за завршетак радова на Етнолошком музеју. Наш циљ је да се заврши овај објекат и у њему изложе експонати са Некрополе у Будви, а да се у међувремену покушају расчистити имовински проблеми око објекта намирењеног за Археолошки музеј.

• Најавили сте покушај отварања факултета за туризам у Будви. Да ли је већ нешто урађено у том циљу и

који су наредни кораци?

- Моја тактика око отварања Туристичког факултета у Будви је сљедећа: најавио сам нашу заинтересованост јер да је било памети тај факултет би већ био отворен у Будви, а не негде друго, и више не дајем изајве већ се трудим да створим услове које предвиђа Закон о универзитету, за отварање посебне наставне јединице. Сигуран сам да ће све оне Будване који не дају допринос или буду у опструкцији према овој идеји наши суграђани првом показвати као људе који су против напретка свог града. Можда је њима свеједно да ли ће Будва бити факултетски град или не, јер су они, боже мој, космополите, али ја им савјетујем да се не

стиде овог града зато што су ту њихови преци купили маслине, чували стоку, копали винограде и сл. Није крив град већ је проблем у њима, па ако га не могу савладати, нека беже од свог града, предака и себе, нек се скрију у Котор или некад друго, испричају лажну причу, и буду срећни. Можда је и то могуће.

• Када је ријеч о укупном развоју, за очекивати је да ћете dati пуну подршку и спорту. Како конкретно помоћи клубовима којих има доста у граду?

- Наша помоћ се своди само у сљедећем: да правично подијелимо средства која је за спорт одобрila Скупштина. То смо већ урадили по најбољем критеријуму који се у спорту може примijeniti, а то је постигнути резултати у такмичењу. Праве потезе за развој спорта треба да повуче Министарство спорта ако стварно жели да успјеси клуба не зависи од моћи појединца, већ да сви у старту имају једнаке могућности, и да буде спорт интересантан за улагаче средстава.

• Годинама се чека и на завршетак радова спорско-рекреативног центра. Да ли су радови, заиста, у завршној фази и када ће, коначно, бити завршени?

- Колико је мени познато никада радови на базену нијесу били у завршној фази. Степен завршености на овој инвестицији је сада око 50%, а то није завршна фаза. Неко вријеме на овом објекту се није радио ништа, било је дошло до прекида, до обуставе радова, а сада смо ријешили неке проблеме са извођачем, наставили радове и треба очекивати завршетак уговорених по слова крајем године.

ВЛАСНИК УВИЈЕК НЕКО ДРУГИ

• Најавили сте да ће се Општина ангажовати у приватизацији предузећа у Будви, да ће заштитити капитал у тим фирмама и интересе бивших власника чија је имовина насиљно одузета. Речите нешто више о томе, имајући у виду постојеће прописе, односно шта се може објективно урадити и очекivati?

- Да, ради се о заштити капитала који је Општина уложила у појединачна предузећа. Ту су покренuti судски спорови и надам се да ће судови имати разумевања за наше захтјеве јер смо потпуно у пра-

ву кад тражимо заштиту интереса улагача капитала. Међутим, не поставља се само питање онога што је било, већ како даље. Да ли да ова Општина и грађани Будве улажу у електро и телефонску мрежу, кад нам нико ништа не признаје и када је власник тога што смо ми изградили увијек неко други. Овајак концепт организације државних јавних предузећа осмислио је неко кога је интересовало прије свега власт и присвајање, а не развој и улагање.

• Једно од питања које сте навели послије Вашег избора за предсједника Општине је и реорганизација управе како би она била модерна, рационална и ефикасна. Шта ћете, конкретно, предузети?

- Бојим се да је то питање где ћу имати најмање успјеха и највише проблема. Чини ми се да су ту сви против мене: радници у организацији управе, посредници између грађана и чиновника који наплаћују своје услуге, чак и саме странке, односно грађани. Свака промјена, значи изазива велико незадовољство, јер ремети ред и хијерархију коју су они усоставили. На први поглед изгледа страшно демократски да грађани у било које вријеме може доћи у Општину код било ког чиновника, али то није баш тако, јер ако се стално примају странке онда то значи да у Општини нико ништа не ради. Нерад изазива опет грађане да се даље жале и тако упадамо у зачарани круг нерада и жалби. Мора се то пренести јер другог излаза нема. Нерад изазива и даље запошљавање радника који иначе нијесу потребни и који немају канцеларија, па је у згради организације управе увијек гужва и не можете јасно разбрести ко је странка а ко службеник.

• Најавили сте да ће Општина радити из своје надлежности све што је и до сада радила, само на мало другачији начин. Речите нешто више о томе.

- То питање је везано за претходну тачку, али ево примјер како ја замишљам да је могуће радити на другачији начин. Странка преда захтјев, молбу и сл, комплетирано како Закон налаже, на пријемном шалтеру и чека одговор у законском року који мора добити иначе ће се сматрати да је рјешење дато у корист странке. То је неки идеал коме ја тежим у раду органа управе.

Разговарао:
Бошко БОГЕТИЋ

АКТУЕЛНОСТИ

ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА

ПРВЕ СТУДИЈСКЕ ГРУПЕ

● Министар шуризма у Влади Републике Црне Горе Владимир Митровић, директор Туристичке организације Црне Горе Велибор Золак и председници највећих шуриштичких предузећа на Црногорском проморју разговарали 3. априла у хотелу „Авала“ у Будви са већом групом чланова студијске групе из Русије и Белорусије коју су сачињавали шуриштички агенцији и новинари.

Гости из Русије и Белорусије су допутовали на Будванску ривијеру посредством туроператора „Р-турс“ из Москве чији је власник Ратко Читаковић, а у организацији Министарства туризма у Влади Црне Горе и Републичке туристичке организације.

Поздрављајући госте, Велибор Золак, директор Туристичке организације

Црне Горе говорио је о љепотама Црне Горе и гостопримству народа.

Са туристичком понудом Црне Горе, чланове руске и белоруске студијске групе, упознао је Владимир Митровић, министар туризма у црногорској влади, изражавајући радовање због њиховог доласка и интересовања за туристичке капаците.

У разговору са представницима туристичке привреде Црне Горе и њеним званичницима, госте из Русије и Белорусије су највише занимала питања приватизације, инвестирања у хотелске капаците и надасве стабилност у региону. Они су, такође, истакли да су задовољни врстама смештаја и квалитетом хране, али су нагласили ну-

жност активнијег медијског представљања љепоте Црне Горе и туристичке понуде на руском и белоруском тржишту. Истакнута је могућност да посредством једног броја руских туристичких агенција, наредног лета, на Црногорском проморју борави знатно више туриста из Русије и Белорусије.

СИНДИКАЛНО ОРГАНИЗОВАЊЕ НОВИНАРА

У хотелу „Могрен“ одржан је 2. априла семинар под називом „Значај синдикалног организовања новинара у Црној Гори“.

Циљ семинара којег је организовао Независни синдикат новинара Црне Горе бавио се сагледавањем тренутне позиције новинара у Црној Гори и едукација за што болују заштиту материјалног и статусног положаја професионалаца.

Поред новинара из Црне Горе семинару су присуствовали и гости из синдиката Италије, Данске и Хрватске.

ШКОЛА ЉУДСКИХ ПРАВА

● У хотелу „Авала“ у Будви 10. априла, у организацији центра за демократију и људска права из Подгорице, почела са радом „Школа људских права - тренинг за будући превадаваче“ која је окнула 25 ученика - младих правника, новинара, стручнога и акционишћа најављених организација за људска права из Црне Горе, Србије, Хрватске, Словеније, БиХ и Македоније.

Током шестодневног рада школе, говорено је о људским правима, развоју идеје људских права на Балкану, транзицији у посткомунистичким земљама, праву на живот, ограничењу и дерогацији људских права, праву на уживаше имовине, праву на слободу личности и другим темама.

Влада Републике Црне Горе одобрila је почетком априла Дирекцији јавних радова да у сарадњи са општинама Будве и Бар, као и ЈП „Морско добро“, овај посао заврши најкасније до 15. маја.

САНАЦИЈА ОБАЛНИХ ЗИДОВА

Влада Републике Црне Горе одобрila је почетком априла Дирекцији јавних радова да у сарадњи са општинама Будве и Бар, као и ЈП „Морско добро“, овај посао заврши најкасније до 15. маја.

Влада је задужила Дирекцију јавних радова да у сарадњи са општинама Будве и Бар, као и ЈП „Морско добро“, овај посао заврши најкасније до 15. маја.

Годину дана послије агресије НАТО-а на СР Југославију објављена је књига „Варварство НАТО-а - свјетски медији о агресији на СР Ј“ коју је приредио новинар и публициста Ранко Павићевић. У књизи је сабрано 100 коментара из страних медија, углавном западноевропских и америчких, који су, по ријечима приређивача, били најгрлатији у подршци НАТО-агресији, а сада констатују да није било стварних разлога за бомбардовање Југославије и да је тек тиме створена хуманитарна катастрофа.

● Књига сасстављена од коментара познатих иноспратских медија који су, ујавном, прво подржавали, а касније почели да критишују и осуђују агресију НАТО-а на нашу земљу

на СР Ј“ у сали Скупштине општине Будва, одржаној 7. априла, говорили су професор Михаило Бацковић, новинар и публициста Саво Гргорић и пјесник Драган Стојадиновић. Наглашено је да је ова књига, заједно са претходном „Америчка завјера - свјетски интелектуалци о НАТО агресији на СР Ј“, књига - оптужница против НАТО-а, „силе која је мислила само на своје интересе“, или и потврда да се права истина не може скрити.

Књигу „Варварство НАТО-а - свјетски медији о агресији на СР Ј“ издало је предузеће „Бал белит“ из Подгорице.

В.М.С.

ПОКЛОНИО СТОМАТОЛОШКУ ОРДИНАЦИЈУ

Познати стоматолог др Федор - Феђа Вујовић из Швајцарске поклонио је почетком априла Дому здравља у Будви комплетну стоматолошку ординацију. Са неопходном стоматолошком опремом из Швајцарске је стигао и

рентген апарат.

У Дому здравља у Будви су казали да ће, захваљујући поклону др-а Феђе Вујовића, најверјоватније у средњој школи „Данило Киш“ бити отворена стоматолошка ординација.

КОНКУРЕНЦИЈА СНИЗИЛА ЦИЈЕНЕ

У гранд хотелу „Авала“ у Будви од 1. априла цијене пансиона ниже су за 30 одсто.

Ноћење у двокреветној соби ујемсто 50 сада износи 35 марака, у једнокреветној ујемсто 60 износи 45 марака. Полупансион у двокре-

ветној соби ујемсто 65 износи 50, а у једнокреветној ујемсто 75 износи 55 марака.

Основни разлози за смањење цијена јесу конкуренција, поготово у приватним хотелима, образложили су у „Авали“.

ПУНО НЕЗАПОСЛЕНИХ

На евиденцији Завода за запошљавање у Будви почетком априла се налазило 1210 незапослених лица, од чега су 755 жене.

Запослење је посредством овог Завода први пут тражи-

ло 484, а преко три године чекања 219 лица.

Највише је конобара (70), продаваца (56), туристичких техничара (128) и кувара (37).

На евиденцији се налазило и 37 расељених лица.

ПОЉАЦИ У БУДВИ

11. априла је потписан уговор између Јадранског сајма и пољске фирме „Пол-експо-егзибишен“ из Варшаве о организовању велике изложбе пољске привреде, која ће се од 23.

до 26. маја одржати у Будви.

На овој сајамској манифестији представиће се око 60 предузећа из Пољске.

Припреми:
Р. ПАВИЋЕВИЋ

ИЗ СУСЈЕДНИХ ОПШТИНА

НАФТА ОД СУСЈЕДА

Предузеће ИНА из Загреба испоручиће котарском „Југопетролу“ ове године 200.000 тона нафте и њених деривата.

Уговор о испоруци „тежак“ 45 милиона долара потписали су челини људи ове државе куће Томислав Драгићевић и Никола Драгомановић.

- Ради се о великој количини која представља 45 одсто укупних потреба у овој години. Цијене су one које важе на свјетском тржишту, само је транспорт нешто јефтинији због близине мјesta одакле ће се нафта и њени деривати испоручивати - каже Никола Драгомановић, директор „Југопетрола“ из Котора.

на принудном одмору.

У објектима Института борави свега 250 гостију, углавном из Црне Горе. Ријеч је о радницима Пощте које пријоритетно синдикат шаље на одмор. Сви су они смјештени у објектима I фазе Института, где су цијене значајно ниже од оних које важе за објекте II фазе у којима су раније увељико одмарали странци.

ОСИПАЊЕ НАРОДЊАКА

Општински одбор Народне странке из Тивта је - десеткован. Из њега су иступили четири члана, нездадољни политичар који овај странка води како на локалном тако и на републичком нивоу.

Вера Марковић, која је и члан Главног одбора НС, Томислав Килибарда, Божко Станишић и Светозар Плескоњић, истичи углас да је Веселин Ковачевић, узурпирао функцију предсједника Општинског одбора НС у Тивту. Они даље истичу да Ковачевић није обавијестио чланство о недавним крупним дешавањима у странци, као и то да је доскорашњи членик странке др Новак Килибарда из ње нелегално отјеран.

Тиватски народњаци, који истичу да сада у странци влада „дренцизм“ (алузија на самовољу једног од чланица странке Предрага Дреџуна), не само да су иступили из руководства, него више нису ни чланови Народне странке.

Припрема:
С.И.Г.

ЉУДИ И ДОГАЂАЈИ

ИЗ БИЉЕЖНИЦЕ РЕПОРТЕРА

ПО ДРУГИ ПУТ -ИЗБЈЕГЛИЦЕ

Овај други, мирнодопски егзодус, пада нам много теже него јунска драма прошле године када смо напуштали Метохију, остављајући родна огњишта, куће и окућнице. Када смо спашавали живе главе. Србија нас неће, ево тјерају нас и одавде. Нека нам отворе пут, вальда ће нас неко у Европу примити.

Ријечи Момирке Вукмировић, која је заједно с још 125 земљака из Пећи, Истока, Клине, Љаковице, Дечана, проводила бесане ноћи на голој ледини биљекимо испред одмаралишта Електродистрибуције Краљево у Бечичима. Овај објект, у којему су били привремено смештени морали су да напусте крајем марта, пошто су стигли судије Основног суда из Котора с налогом за исељење, у пратњи десетине полицијаца. Јеџа и њихови родитељи, старице и старци, неколико инвалида са заштитним цимбалима у којима је било покућство своје, седам дана су на ливади, чекали да им неко помогне. А тих дана када су кише падале увелико, помагали су им једино представници Црногорско-приморске митрополије, Коло српских сестара из Будве и комшије. Доносили су храну и чај, ћебад и друго да не би промрзди.

Пошто су стигли у наше крајеве средином јуна про-

шле године, избеглице с Космета су, када је сезона завршена, ушли у одмаралиште Краљевчана. Истина, без дозволе, али уз прећутну сагласност власника. Но, убрзо су Краљевчани затражили исељење, обративши се суду. Интервениса је лично патријарх српски господин Павле, затим и председник Србије Милан Милутиновић.

-Схватајући невоље тих људи, пет пута смо одлажали оно што смо сада урадили - рекао нам је Дејан Вукшић, извршни судија Основног суда у Котору.

Представник власника Милош Угреновић, само је сlijegao ramenima.

-Наши радници траже да им омогујимо боравак овдје. Чекали смо стрпљиво више мјесеци, на прагу је сезона. Ми смо тим људима помогли, али питам се где су представници међународних хуманитарних организација и други - записали смо ријечи Угреновића.

Избеглицама је понуђено да иду у сабирне центре у Баошићима и Манастиру Морачи. У контејнере, без санитарних уређаја и других услова за живот. Одлучно су одбили понуду и данима боравили на ливади уз саму магистралу, што је представљало једну од најруžnijih слика на

што је овог пролећа. Милена Радовић из Пећи, сва у црнини, гледа одсутно, негде према пучини. Син јој је погинуо када су Албанци бацили бомбу на кафић „Панда“ у Пећи.

-Погледајте ову јеџу, изнурене старце, остale... којима је изbrisana прошlost и украдена будућnost. Чији су они грађани? Зар морају опет у прогонost?

Ређају и остали питања, али сви брзо закључују да она и немају смисла. Нарочито оно: за шта се ратовало? Јељти су на Краљевчане, на власти у Србији, на Високи комесarijat за изbeglice из Подгорице, чији представник је код њих боравio сам пет минута, када су исeljavani. И ironično primijetio: заšto biste išli u Plav?

-Како ћemo odravde kada naša jeđa, a njih je tridešet šestoro, poхаđaju škole u Budvi? - pita se Miodrag Jashović. A i mnogi su ovđe našli nešto posla.

И невоље су, na izvještajnom начинu, prestale 4. aprila. Четрdesetak fамилиja је луку спаса наšlo u Kamenu. U nekadašnjem odmaralištu radnika Kocova. Јеџa су ostala u školi, kako bi završili godinu. Zaposleli su na svojim mjestima. Pitanju se sam, dokle, jer više ni u što nisu sigurni.

C.Ш.Г.

Избеглицама је понуђено да иду у сабирне центре у Баошићима и Манастиру Морачи. У контејнере, без санитарних уређаја и других услова за живот. Одлучно су одбили понуду и данима боравили на ливади уз саму магистралу, што је представљало једну од најružnijih слика на

што је овог пролећа. Следи опис овог суда:

ДОГАЂА СЕ ОКО НАС

ЕУКАЛИПТУС НА СУДУ

Еколошка диверзија, изведена недавно у дијелу Тиватског залива, званом Лукачевина, добиће епilog-на суду. Тада ће бити разјашњено зашто и како су посјечена четири стогодишња stabla ријетког, егзотичног и скупог дрвета, које украшава овај простор.

За сада се само зна да су еукалиптуси као трупи завршили на овдашњој пилани извјеснog Нова Шундека. Да ли је он или његови радници посјекао дрво, или је то учинио неко други, па га донио на обраду, такође ће бити разјашњено у судницама.

-Поступак око овог еколошког инцидента, прије свега, је у току - каже Предраг Борозан из Секрета-

ријата за урбанизам СО Тиват. - Води га „Шумско газдинство“ из Котора и обавијештен сам да је поднијета кривична пријава против лица за које се сумња да су ово урадила.

На расvjetljavanju овог случаја највиše се ангажовао Никола Ђуришић, председник МЗ Кртоли, на чијем терену је извршена сјеча. Он истиче да нико није дао дозволу за то ни Шундеку, ни никоме другом и да је у питању атак на природу, који је недозвољен.

Земљиште на којему се налазе еукалиптуси-ради се о површини која захвата 34.272 квадратна метра-до 1958. године је припадalo мјештанима, акционарима старе циглане „Рачица“. Те-

године је услиједила национализација, па се она уступа тадашњој ЈНА. Године 1972. земљиште преузима „Рачица“ и одмах га продаје општини Земун, за шест miliona dinara, која ту суму отplaćuje u ratama. Било је тада планова да се на том mjestu gradi dječje odmaralište. Но, опет долази до промјене власника: пошто је претходno одbila da ga kupi opština Tivat za 2,5 miliona maraka, kupuje ga PO „Grmeč“ iz Beograda za sumu od 3 miliona maraka.

-Обратили смо се „Grmeču“ који не спори да је власник земљишта -истиче Никола Ђуришић. - Речено нам је да они нису dali nikakvu dozvolu za sjecu drvetva. То nam je saopšteno usmeno, ali čekamo odgovor u pisanoj formi.

Од „Grmeča“ је затражено да се изjasni око тога што namjerava da (g)radi na svom posjedu. У optičaju su, naime, razlike priče o budućoj namjeni ovog prostora.

На простору Лукавчевine, остала су још четири stabla eukalipitusa. Хоћeli i ona завршили као трупи у поменutoj, ili nekoj drugoj pilitani, ili he pak ostati tamno gde se nalaze decenijama?

Eukalipitus je porijeklom iz Australije. Sadrnice se ne mogu nabaviti u Evropi, a ovo drvo se ne razmnojava sличno drugima, već se mora saditi na poseban način. Potreban je, naime, pravi „pelzter“. Po svoj prirodi eukalipitus su u naše krajeve donijeli pomorci, kao uostalom i kameliju i drugo egzotично drveće.

C.Ш.Г.

НИШТА ГА НЕ РАЗУМИЈЕМ, МОРА
ДА ЁВИ СРБИЈЕ...?

ДУХОВНО НАСЉЕЂЕ

ИЗ ЦРКВЕНОГ КАЛЕНДАРА

ПРАЗНИЦИ У МЈЕСЕЦУ Мају

Ђурђевдан

Субота, 6. (23. априла) - Овог дана празнује се спомен на Светог великомученика Георгија. Рођен је у Кападокији у Малој Азији, од богатих и благочестивих родитеља. Његов отац пострада за Христом. Свети Ђорђе је био високи официр у војсци цара Диоклецијана, али када цар отпоче гоњење хришћана он ступио пред њим и исповиједи да је хришћанин. При свим мукама на које га цар бjeше ставио Ђорђе је непрестано молио Богу, и Бог га је испољио на велико удјељење народа. Када је и мртваца својим молитвама васкрсао многи су примили веру Христову, међу њима и царева жена Александра. Најзад цар осуди Ђорђа и царицу Александру на посјечење мачем. Обоје пострадаše 303. године. Из љубави према Христу Господу свети Ђорђе је оставио чин, богатство, царску почаст, пријатеље и сваку славу овог свијетa.

Бесједе и похвале за овај празник писали су многи духовни оци. У зборницима богослужбених књига налазе се раз

Марко одговори: „Мир и Теби, Господе мој Исусе Христе!“ Св. Марко је пострадао за христа, у Александрији, у I вијеку.

2. Побусани понедељак је први понедељак послиje Ускrsa посвећен умрлим хришћанима. Тога дана одлази се на гробље да се са умрлим подијели радост Христовог васкрсења. Сродници на гробу цјеливају крст, пријужеју свијеће, а свештеник одржи мали спомен за упокојене. Родбина се послужи ускршњим јајима уз васкрсни поздрав „Христос васкрсে!“ Обичај је да се једно јаје остави на гробу, као симбол Васкрсења. Црква упућује да се не припремају богате даје, које иначе не користе умрлима, већ да се, по човекољубљу, помогне сиромасима за душу покојника.

Побусати значи окопати или уредити гроб. У Војводини се овај дан зове и ружичало, скраћено од ријечи дружичало (дружење) у овом случају, са умрлим. Ова успомена на умрле по Васкрсу практика је Руске Православне Цркве која је дјелимично заживјела и у нашој Цркви.

Православна црква је у складу са канонима (уставом Цркве) 1999. године уврстила овај дан у Светитељски празник првог реда и уписала га у календар црвеним словима. Због величине празника обавља се свечано богослужење уочи и на дан празника.

Поводом овог празника, у недјељу, 14. маја о.г. на Новом Београду, обавиће се освећење новосаграђе-

„Бијели анђео“ дешаљ фреске „Мироносице на ћробу Христовом“, манастир Милешева, XIII вијек

зна чуда Св. Ђорђа, као и друге похвале. Свети Ђорђе се зове и славни и побојноси светитељ.

Помоћник је и заштитник у рату, па се зато слика као наоружан коњаник. Успомена на њега је свемирна тј. по цијелом свijetu. У нашем народу Ђурђевдан је честа слава и крсна слава династије Петровић у Црној Гори.

Понедељак, 8. (25. априла)

1. Свети апостол и јеванђелист Марко један је од четворице писаца Светог Јеванђеља: Матеј, Марко, Лука, Јован. Био је помоћник апостола Петра. Написао је Св. Јеванђеље, иако није био Боговидац, које је апостол Петар посједочио као истињито.

Постављен је за првог епископа у Мисиру (Египту). Своју проповијед је потврђивао чудесима величима и многима. Када га ухватише незнабоцци и ставише на муке, а потом бацише у тамницу, јави му се Господ Исус и рече: „Мир Теби, Марко, јеванђелисте мој!“ на што му

ног храма посвећеном Светом Василију Острошком. Литургију ће служити Његова Светост Патријарх српски господин Павле.

Сриједа, 24. (11). - Свети Кирило и Методије Равноапостолни, рођена су браћа из Солуна, од родитеља знаменитих и богатих. Проповиједали су Јеванђеље Словенима. У Цариграду су саставили словенску азбуку од 38 слова и преводили Јеванђеље и друге свете књиге са грчког на словенски, па се зато зову словенски учитељи и просветитељи. Мирно се упокојио у Господу у IX вијеку. Најзначајнији њихови ученици били су Св. Климент Охридски и Св. Наум.

По указу св. Синода у спомен 1000-годишњице од првоначалног освећења словенског језика Јеванђељем и вјером Христовом, 1863. године установљено је да се сваке године 11. маја по старом календару слави прајник преподобних Кирила и Методија.

С. ДРАГОВИЋ

ЗАПИСИ

КА ОБНОВИ ПРИМОРСКИХ СЕЛА

АТРИЈУМ У РИЈЕЦИ РЕЖЕВИЋА

Једно од честих, изазовано полемичних питања у размишљању о архитектури које се не ријетко претvara у практичну дилему која оставља најдубље трагове на нашем непосредном животном окоплишу, јесте питање односно наслеђа и нове изградње. Када и под којим условима нова архитектура може да се наметне старом амбијенту? Или обратно, када постоји обавеза пројектанта и инвеститора да се приклоне градитељској баштини. Они охоли и заљубљени у сопствено дјело и цеп, а понекад и лаици, рекли би да права нема, да је ријеч о снази новог да се наметне старом, најзад да то ново име легитимно право да истисне претходно. Јер, да није тако - каже ова аргументација - ни то дањашње старо, у вријеме када је било ново, не би од оног још старијег успјело да нађе своје мјесто под сунцем. Да није тог сложивог наношења - каже даље ова логика - град не би могао да постане оно што јесте: из крипа историје састављени прекриваč. Иако завођива, ова је теза ипак погрешна. Јер, мјесто исто као и вријеме, имају своју коначну запремину. Оно се без деструкције не може испуњавати преко неке њему својствене мјере. Једноставно, нека мјеста су захваљујући свом другом животу већ попуњена. И отуда у њима за ново, без обзира колико неко мислио да је вриједно, ипак нема мјesta.

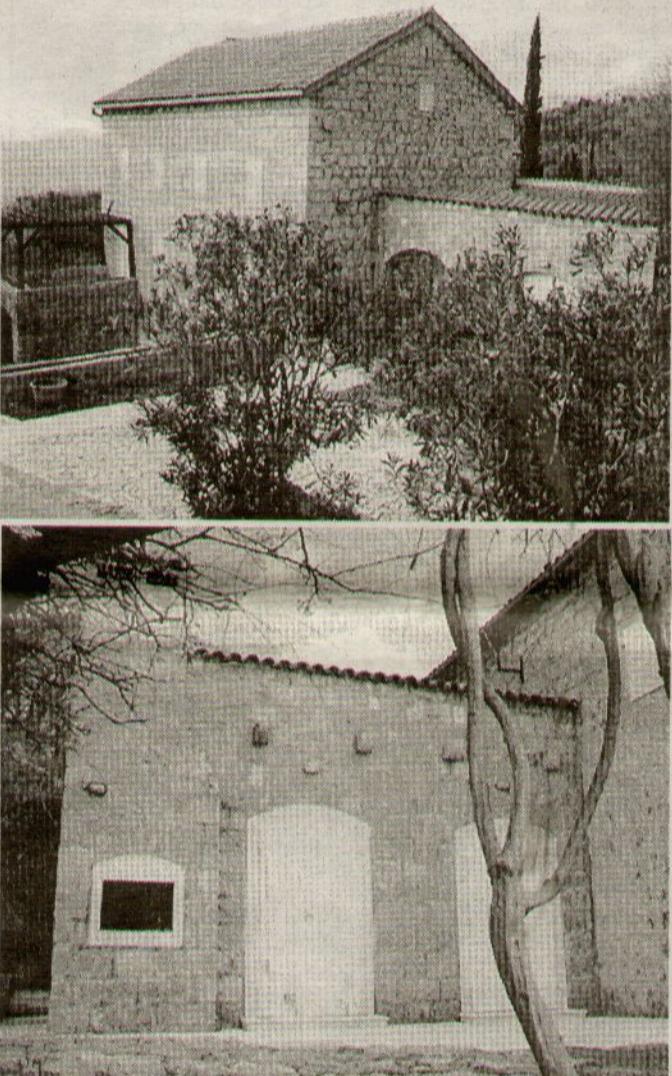
Ријека Режевића је такво мјесто. Усидрена мимо многих домаћих локационих правила управно на море и изохипсе, она је током времена успјела да изгради механизам самозаштите традиционалних амбијенталних вриједности, што је исто тако супротно многим другим локалитетима. Једноставно, оно што се временом у Ријеци Режевића додавало, то јесте било на линији континуитета. Једна од тих грађевина је и кућа породице Иванчевић, смјештена скоро на самом улazu у насеље, пројектована од архитекта Младена Гаковића и Миланке Вуковић и грађена прије неких петнаестак година. Ова кућа је један од најбољих примјера како се потреба за савременим архитектонским програмом може вјешто навезати на затечено.

Зграда коју су Гаковић и Вуковић креирали састоји се, гледајући споља, од два блока: од старе куће која је адаптирана и новог дијела који је уз њу назидан. Скромни отвори, на новом дијелу још мањи него на старом, истичу камена зидна платна као основу архитектонског израза. Оно што се на први поглед са спољне стране не види јесте архитектонска форма новог дјела. Супротно очекивању - да је ријеч о приљубљеном новом кубусу затвореног простора, овде се ради о сасвим другом - о новом дијелу који је отворен једним атријумом. Кроз уравнотежење ове двије

супротне тезе кроз затворено и отворено, једно старо и друго ново, ауторима је пошло за руком да створе заправо нови објекат, а да притом не напусте терен традиције. Тема атријума у томе је била пресудна.

Нема сумње да је атријум, бар када је у питању западни културни и цивилизацијски круг, генериран на тлу Медитерана. И куће Помпеје, и блокови

много прије да схватимо као атријумску композицију која на једном свом крају има и старо здање, него као традиционалну кућу којој је додато атријумско крило. Оваквим обртањем значења аутори су успјели да једну добру, али не и посебно атрактивну традиционалну кућу преведу из свијета села у свијет урбаног. Не напуштајући у "покривачу" грађевине извorni мате-

Старо здање и атријум куће Иванчевића у Ријеци Режевића. (Пројекшани М. Гаковић и М. Вуковић)

Ефеса, и критска палата, и низови у Трополију по знају унутарњи, засићени, само небесима - али се и јарком Сунцу - окретну простор око кога се нижу одаје интимног породичног, али некад и заједничког, па и полујавног живота. Атријум јесте свеприсутна архитектонска форма европског југа. Али не свеколиког - он не извире из сеоског градитељства, већ је тема узиданог, врелог, густог урбаног миља. Користећи се овом изразито градском формом, пројектанти су успјели вјешто да повећају корисну површину куће за нове садржаје и да се, притом, одmaknu od замке банализоване доградње која лежи на путу испитивања искључиво руралних предлошка.

Тема атријума је помогла и на семантичком плану. Кућа у Ријеци Режевића више није сеоска кућа која је прилагођена градском стилу живота, већ сасвим супротно, то је градска кућа која поштује дух мјеста, видно истичући градитељску вриједност адаптиране старе сеоске куће. Једноставно: укупан ансамбл би могли

респирал - камен, испошћеном бијелом премазане шкрупе и преко свега кров са каналијом - они су јасно рекли да је Ријека Режевића са својом локалном историјом, кућама, биљем погледима ка пучини и другим, није мјесто у коме има мјеста

контрастирајима и суспротстављајима, инаћењима и бахастостима, већ супротно: да је то мјесто континуитета. Други важан допринос ове куће јесте да је она својом градскошћу рекла да Ријека Режевића више није село, већ да је тоprotourbana формација са јасном перспективом укључивања у једну уску, али урбаниитетом набијену траку која уз магистралу вијуга дуж читавог приморја.

Антиципирајући будућност мјеста она је, то не сумњамо, погодила будући дух времена. И сада слиједи поука гређевине: велике медитеранске теме су добродошлије је повезују са свијетом, исто онолико снажно колико и до маји традиционални израз омогућује да се у том свијету фиксира идентитет сопствене архитектонске културе.

Владимир МАЦУРА

ДНЕВНИК Н(обиџара) Н(адничара)

Пише: Сабо Грегобић

АПРИЛСКИ ЛЕПТИРИ

цији. Лист се зове "Вести", прави се у згради "Меркатора" на Новом Београду, излази у Франкфурту. Чита га југословенска дијаспора у Европи и Америци.

Двадесетчетвртог марта. У Ташмајданском парку лептир је раширио мермерна крила, наткрило и обгрлио дјевојчицу са лутком коју штити својом нејаком ручицом. На споменику "Незаборавник", настао по идејном рješenju вајара Остоје Балканског четири ријечи: "Били смо само дјеца." Около ожалошћени родитељи, цвијеће орошено сузама у њиховим рукама, ћаци београдских школа, њихови гости из Бањалуке и других крајева. Изнад свих прелијеће порука Милорада Павловића "Овде су згажени пунољци а никла неправда до неба."

Стојим испред с пријатељима из "Новости", поносан на лист који је покренуо акцију "Незаборавник", чији су читаоци својим прилозима помогли изградњу споменика. "Новости" су у историју утичују још један свој бильјег, понављајући у себи ријечи Веселина Симића, Новосадјанина, чији је двогодишњи унук Марко страдао у наручју оца Владимира. Топло је и тихо, тачно је годину дана од како су НАТО пројектили почели убијање Србије, желим да будем у поворци. Упијам слику за сва времена: мраморни лептир расирио крила до у - незаборав.

Дан касније - послије подне. У соби сам главног уредника "Новости" Душана Чукића. Побожна тишина, не смије се ни у ходник с цигаретом, нови шеф којег одавно знам, изненадио се задоцњељој појесјети. А мало затим, изненађење расте: кажем му да сам одлучио да идем из "Новости". Не пита зашто, него: где ћеш? Кад сам га оставио начас без одговора, наставља с питањима: је ли због политike, је ли ради мене, ко те наљути...

- Теже је мени, него теби, мој Чукићу, кажем, нико nije крив, сви smo помало криви за растанке, не зам, чаша се пунила подуже, прелио је...

Нећe човјек да mi потпише разлаз, tјera me da размишљам, дајe мјесец дана одморa, остављa mi да сам одређујem нормu, пишem што жelim, само da ostanem. Poшtujem sve to, srce nemirno igra, xoču napostje. U noć topolu beogradsku, kod pjesnika Prešernu. Božje, ovaј list uviđek, ostała je u njemu mlađost moja i sve što s njom ide, tачno četvrt vijeka.

- Ostaјem novinar nadnicar - кажem kratko na rastanku.

Двадесетсемог марта. Узимам документа из "Новости", поздрављам се с пријатељима, крену и по која суза. Старе знаљце Злају, Комада, Вуја и Доктора водим на шести спрат. Да попијемо за срећan put.

- Sad sam ja prvi novinar liista, pišaču onda u prvom лицу - shali se vešeli Komad i napomiňe da nikad ne zaboravim lift koji vazi na šestu.

U svojoj sam novoj redak-

старом лисцу, ја имам друге теме. Код нас има и телевизије и новина, али свеје то озбиљније много. Нека госпођа Марија крене на море.

Четвртога априла. Кипа засула, како у априлу зна. На Јадранском сајму се искупило нешто свијета, више их је било када су били дани хране и сунца, љуте се на кишу. Један парапразира познату италијанску пословицу: какав је четврти, тако ће бити наредних четрдесет дана. Што се времена тиче. Старији Будвани, ускаче с објашњењем: не четврти, него четири дана априла. Каква су прва четири дана, тако ће вријеме бити четрдесет дана. Значи, биће и кипе и сунца, па добро је.

Ни сајмови више нијесу оно што су били. Има најмештаја с разних страна, али најмање из Србије. Нека "Ктитора", "Симпа", "Компа".... Једни веле рампе на Коловрату су криве, други кажу не да јУЛ да иду у Будву. Ко ће га знати, највероватније је и једно и друго. А и Коловрат врат криви због ЈУЛ-а. Шешеља, рекао сам, више нећe спомињати.

Седмога априла. Пошто су га обукли јер је из своје куће на Палама отет у пивци, Момчило Крајишић стао пред Хашке судије. И кратко рекао "Не, нијесам крив". Неколико дана је свијет демократски сејери: ухватили крупну звјерку геноцидну, онако како чине борци за људска права: динамитом разнјели врата куће. Припадници СФОР-а, миротворци. А Крајишић им био толико близу: прво у Дејтону, потом као члан Председништва БиХ, изабран народном вољом, нескрiven. Али... Хаг има много ћелија, а Крајишић више није...

Увече, промоција књиге Ранка Павићевића. Опет подсећања на зло прољеће прошлогодишње: сакупио колега изјештјаје и коментаре нају碌нијих листова и ТВ станица свијета у којима су сада друге ноте. Крив је кривац, а не жртва, признају углас, "откривају Америку", пошто је вулкан стао и тле се смирило. Авај, сањају ли, Боже, побијену дједу нашију, питам пјесника Дргана Стојадиновића, којега упознајем током вечери. Говорио је надахнуто, чујем да је живио у Будви годинама, нисмо се никада срели. Ни у кафани, где је залазио, иако је предавао у школи.

- Не зам - загонетан је сјетни пјесник: можда су ово први дани свијета, кад живот на земљи тек се чека.

Послије, у "Ирени", био је одређенији: знаш тамо у свијету том, где нема много камена, ни дрвећа, ни њива узораних, сунце нема баш шта да огрије кад се пробуди. Код нас има још јагањаца и птица, дјеци уместо играчака.

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

ЖИЖА ЊЕГОШЕВЕ ПОЕТСКЕ МИСЛИ

УСПЕЊЕ ЉУДСКОСТИ

Иако је владичанским позивом био везан за вјеру и њене догме, Његош је највише полагао на освједочење људских и земаљских начела. Свијет је сагледавао кроз призму сталног пројимања и преплитања, обнове и раста. Те мијене су биле највећи изазов за пјесника, будући да свемир и душа немају краја. Преобрађаји су једноко присутни у природи и у духу. Та преобразавајућа снага свијета представља у ствари суштину очвјеженог бића. То је и разумљиво, пошто је човјек живот саздан од сливања духа у вријеме. Паскаљ каже: Све је једно. Све је различито. И Његошева мисао има сличну потенцију: Нове нужде рађу нове силе.

Снага духа барометрира живот. Њоме се зазива смисао свијета и олакшавају удеси живота. Подарења су природе. Њеног свемоћног кретања. Она се, дакако, настањују и у бићу човјекове персоналности као њена егзистентна саставница.

Промјене осадржавају вријеме. Њихово клатно додирује и преименује једну суштину другом. Изаткава просторности духа. Богати га. Духу даје мисао да досегне универзално и нуждено. Мисао за Његошу је чинитељ свијета. Он је не рашиљава. Своди је на удар, на есенцију. Тако су његове мисли више-значне и дјелатне. Увијек способне да покрену на мобилност и немире-

● Основни ћосијулаши „Горској вијенцу“ садржани су у чину људскости, слободе, воље и пријекора. Ти атрибути везују се ћоуком и за ово вријеме. - За то Његоша можемо сматрати савремеником.

ње са постојећим свијетом. У питању је један снажан и среобухватан полет духа, који једновремено остварује вишег рефлекса у бићу субјекта. Средишњи је људскост. Он шири значење свијета, трагајући за његовим дубинама и непознаницама.

Његош вољу сматра узвишеним чином. Али оно што проистиче из ње, дошло је путем различитих сензора, који кад се уздруже, окрилате стваралачку мисао. Мисао сточијизма, будући да је он жижа свеукупне човјекове вриједности.

Сложићемо се са чињеницом да Његош у „Горском вијенцу“ исказује различита осјећања и ставове. Битно је чију природу исказује - игумана Стефана, Вука Мандушића, владике Данила, Скендер аге или Мустај кадије.

Та разноврсност ликова (у њима је дат поглед на свијет) чини овај ненадмашни спљев позорничом историјске самосвијести. Јер живот се, слично извору, завршава увијром. Увиrom у неки већи и сложенији ток. И тако стално, док траје духа и природе. Његош је био свјестан да су живот и душа два незаobilazna знака, дијалектички условљена. Души је дато да хвата непознате тајне свијета. Пronађе једно поље сазнања, а назру се њих више!

Нећemo погријешити

ако кажемо да човјек се ствара из властитих осјећања. Она су му духовни завичај. Тиме се не поричу божје узрочности, које су у ствари узрочности споја човјека и природе. Божја сфера је у суштини духовна сфера, а она има премоћ над свиме. Да је јача људска од религијске ми-

сли доказује и Његошев боравак у цркви Сан Пјетро у Риму кад није хтио да ћелива познату хришћанску реликвију: Проногорци не љубе ланце.

Бог је услован као све што је фикција, мада зnamо да је и фикција свијет, посебно у сferi стваралачког чина, који на прави начин отвара

живот и његове скривене дубине. Све је условно, што значи недовршivo. Отуда стална заокупљеност да се куца на двери непознатог, замишљеног свијета. Да се кроз лирски субјект пројицира његова варљива дубина. Његош је схватио да је у природи пјесме да прeraста из слутије у истину. Само тако може да се додре до жељеног значења. А значење је увијек у предворју нужде. А ми добро зnamо да нужда рађа енергију. На тој подлози Његош је заснивао своју филозофску и пјесничку мисао, у сталном страху да се човјек не отуђи од себе и свијета. Његошев свијет је катарични свијет. Отуда његово често нездадовољство човјеком. Нездадовољство добија облик пријекора: шта је човјек а мора бити човјек.

Живот је толико узвртложен да се питамо ваља ли се борити. А мора се борити, у име живота. Човјек је сламка међу вихорове, али је он и снага која може да мијења свијет. Нужда и воља узрокују то мијењаје!

Ако Његошеву поезију сматрамо поезијом рванja човјека са животом, ми је уједно можемо сматрати поезијом пророчтва. Визијом видовидости раствара будућу стварност, у коју се сливају муке и многа невидјела. Али и ваксирнуће човјекове снаге и неуништивост људског духа:

Над свом овом гrdном мјешавином/ опет умна сила торжествује: не пушта се да је зло побједи. Ако постоји снага и дух, а Његош смисао живота управља ка тим ознакама, онда постаје јасно да биће које располаже снагом заноса и дубином духа може сеће да види у футурској егзистенцији. А у томе управо лежи сврха живљења. Дакле, занос је нужан да би се освјетлило оно што ће доћи. Једино чему се покорава Његошев дух је неумитност борбе за људске циљеве и за вјечност часног живљења. Тако се и ствара покољење за пјесну створене.

ВЈЕЧНОСТ ТРАЈАЊА

Та вјечност трајања у Његошевој појетској експозији има сличности са Аристotelovim схватањем трајања. А шта би друго било настајање које дохида из прошlosti у будућnost, увијек држећи визију на узди моћи. А човјек може, ако је обдарен духом и страшћу, да управља судбином, а не да чека најаву бога, коју је и сам Његош, иако по наслеђу пастир вјере, стављају само у вербални план. Бог је замијењен човјековом слободом. То је оно величанstvено што се застремарује. Религија хоће послушност и покajnost, док Његош тражи борбу и слободу у најпунijem значењу. Нема опроста ако се на човјеку

КИШОВ ПРИЛОГ

Учесто навођеној изјави да му је језик домовина, сажет је одсечан став Данила Киша према захтевима дјекларативног родољубља, али у њему не треба тражити и његов књижевни однос према језику. То се двоје код њега поистовjeђује само кад је реч о дефинисању односа према домовини. Његов ауторски прилаз језику, међутим, искључив је до крајњих консеквенција, неумољиво акрибичан и аскетски. Језик и његова врхунска метафоричка исказност, јесу Кишов уметнички свет и истраживачка сфера. Мајсторски непогрешив у осећању мере исказа, Киш није нудио читаоцу обиље синонима, остављајући му могућност да се сам определи за праву реч, нити је пак гомилањем израза указивао на сопствене недоумице у избору најпогоднијег. Своју дуго слагану реченицу исписивао је брижљиво, као своје коначно решење, тако да сеничим не одаје тајна поступка, односно дуг пут до виртуелне једноставности исказа.

Знalaц многих језика, а мајстор књижевног изражавања на матерњем, Киш је у писању тражио и постигао ону језичку пуноћу у реченици која би се могла назвати идеалним слагањем израза и значаја. Ни реч више, ни реч мање.

Стога није нimalо чудно што је толико бдео над преводима својих књига. Ужасавао се аљкавих грешака у превођењу, а нарочито је зазирао од произвољног препричавања контекста у такозваним слободним преводима, у којима се срж оригиналa мање више губила у силним околишним објашњењима. Сам је био пажљив у превођењу и ни ту није штедео свој врхунски књижевни дар. За своје књиге је тражио преводиоца према себи. Излишно је, дакле, наглашавати колико га је тешко, ако икако налазио.

Преводиоци Кишових дела, сучени с његовим стилом, ерудицијом, и захтевном језичком прецизношћу, често су од њега тражили помоћ. Настојао је да им буде добар сарадник, дописивао се с њима, договарао, прегледао и исправљао различите верзије, давао предлоге, објашавао је, доказивао, наводио примере, слao fotokopije stranica iz rечnika, svajaо се, gr-

дио. Борио се за пуноћу исказа и у преводу. Жалио се на оскудност неких језика у нијансама, то му је била омиљена усмена тема. „Mi se mučimo da sasmameo rečenici, pa precizno odabiramo reč, говорио је често, опрезно се одлучујемо да ли ћemo написati: pas, куче, pseto, кер, пашче, цуко, цукац, вашка, куца, куцов, пре но што уопште поменемо расу, боју, или име, а они то мирно преведу: „le chien“ и та реч треба да покрива све ове наше. Онда наређају хрпу придева како би објаснили да је тај „le chien“ обичан цукац, или собно куче, или луталица, или већ шта је. Дај ти сад њима објасни у чему греше и колико такав превод у ствари осимашује оригинал.“

Једном, има сад томе већ доста година (године, ви бедне издајице), сећам се, стигло му је једно од честих преводилачких писама-упитника. Тицало се превођења на енглески његове збирке приповедака: „Гробница за Бориса Давидовића“. Преводилац је у писму затражио од аутора мало ближа одређења за необичне речи из текста, као што су: „протојереј“, „прична“, „пахан“, „јуродиви“, „водорига“ и још неке којих више не могу да се сетим. Пошто је прогледао своје речнике, Киш је једне вечери дошао да заједно претражимо и то.

Увек се бацио на књиге и речнике са неком посебном, скоро горљивом, знатижељом и искреним жаром. Волела сам, да посматрати тај сусрет у коме су књиге некако оживљавале у његовим рукама. Листао их је спретно, зналачки, жустро. Уопште његов однос према књизи био је однос темпераментног поверења. Гридио их је, као добро пријатеље, за пошу опрему, рђаву хартију, а и кад у њима, због уредничке аљкавости, није налазио потребне податке, рецимо годину издавања, или индекс имена, или био-библиографију писца. У обрнутом случају их је усхићено хвалио: „Види, као то људи сјајно раде, малена књига, али све је на месту“. Његово читање, или тражење одређене речи у реченицима било је готово увек проверавање неке, обичне праве, предпоставке. Он се наиме није плашио књига и није се у њих завлачио са стрепњом, као књишки мо-

љац, већ се према њима односio сигурно, изазивачки, знајући шта тражи, као какав књишки вitez.

Реч „protojerej“ нисмо нашли у речницима, само „svetštениk“, или народски израз „pop“. Уз жучно обрушавање на лексикографско сиромаштво речника, одлучио је да преводиоцу напиши напомену да је претојереј више свештеничко звање и да се за праву енглеску реч посаветује са неким православним свештеником у Америци. Одмах затим се горопадно разбеснио што у руским речницима нисмо налазили реч „prichna“. „Бедници једни, праснуо је гневно, двадесет милиона људи им је скапало на причнама, а они се не потруде ни толико да ту реч барем унесу у речнике... Али зnamо ми зашто је нема... морали би да објасне значење, да дају примере, а за то немају ни храбrosti ni образa...“ Онда се сетио Солжењицина. Прелистао је по неколико пута енглески превод књиге „Arhipelag Gulag“, (издање „Фонтане“) док није са радосним узвиком нашао да је преводилац Томас П. Витли (Thomas P. Whitley) реч „prichna“ превео енглеском: „bulk“. Проверили smo значење у речнику. Гласило је: „узани, дрвени војнички кревет“. Није баш био задовољан. Разлутио га је управо тај појам „кревет“. То му је звучало одвећ луксузно за склепане, голе дрвене пречаге, на којима су се грчили логораши у ритама. Какав кревет, човече, кад се прочита да су лежали на креветима, прва помисао је на неки хотелски смјештај, фрктоја је Киш. Ипак, свом преводиоцу је навео да значење, пажљиво исписујући читав пасус из Солжењицина, да би пример био што јаснији, али је додао и напомену да су причне у ствари справе за мучење у поређењу са било каквим креветом.

Онда се дао на трагање за енглеским изразом за реч „пахан“. Понадао се да ће у „Гулагу“ засигурно и то прonaći, али није. Гридио је преводиоце буквалисте, размишљао шта да уради, па је одлучио да му напростио растумачи да је „пахан“ заправо предводник међу логорашима криминалцима, који и у логору задржавају хијерархију подземља. „Пахан“ је врховни заповедник, вођа, за кога сви остали раде као покорно робље, дају

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

ПОВОДОМ 80. ГОДИШЊИЦЕ РОЂЕЊА И 65. ГОДИШЊИЦЕ КЊИЖЕВНОГ РАДА

УНИВЕРЗАЛНЕ ЧОВЈЕКОВЕ БИТКЕ

Роман Чеда Вуковића „Изби буна“ исписује непрекидну кривуљу црногорских ратова и побуна које је овај плодни писац описао у пет романа - кругова, у пет врменских раздобља братства Брђовића са Каручом. Роман „Изби буна“ је посљедњи, завршни круг пенталогије „Синови синова“, замешног дела у чијој фабули бијесне слободе.

У „Изби буни“ је описано народно опредјељење за побуну против усташевог друштвог поретка, као њена потка, али уздигнута на виши литературни ниво. Универзалне човјекове битке у којима се сударају ред и неред, дрогма и слобода, старо и ново, патријархално и револуционарно, укоријењеност у традицију и загледаност, вјера у ново, суштинска су Вуковићева мотивациони одредишта. Исконске сile које се, у одређеној ситуацији, боре да надјачају једна другу, егзистенција и есенција, научено и урођено, тренутно и трајно, мисао и емоција, живот и смрт, парцијалност и тоталитет јесу пишчева подлога при описивању живота људи једног времена.

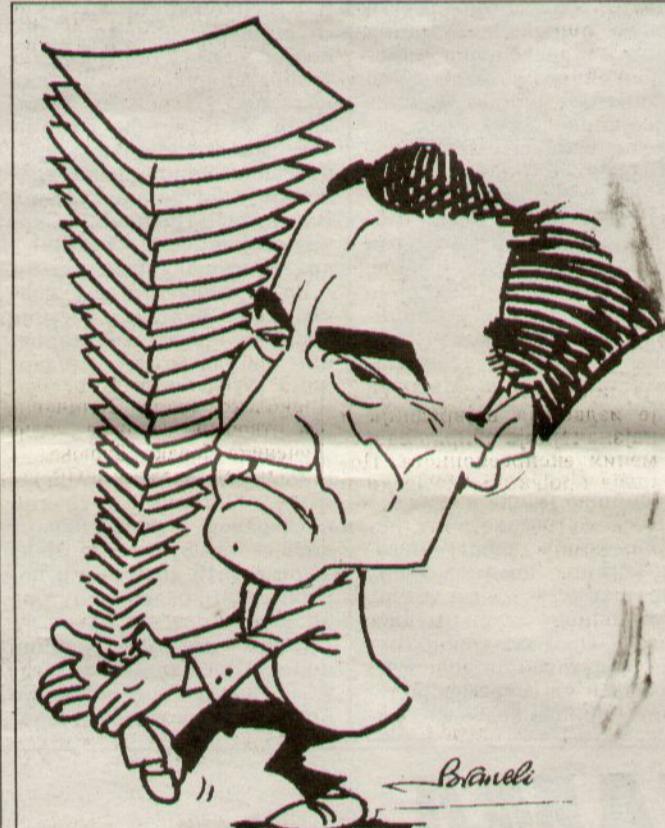
Унутарњи свијет Вуковићевих јунака је у непрекидној динамици, њихова свијест и свијет опсједнути су опречним поривима и поимањима која неријетко доводе до сукоба, али и до помирења и равнотеже, у чему се заправо препознаје прави карактер и менталитет Вуковићевих јунака. Свеједно, немир који они носе у себи, био он побуна или супротстављање побуни, јесте крајње исходиште, порука романа.

Роман, дакле, говори о сукобу два свијета и два погледа на свијет и живот, у патријархалној варијанти средине коју описује. У варијанти првог погледа описана је смишљена и организована побуна против друштвених и уопште животних конвенционалности јер спутавају општу и личну човјекову слободу, човјеков дух и напредак. У варијанти другог погледа идеја човјекове неспутаности и слободе живљења, његове среће и напретка, прелама се кроз призму патријархалних по гледа на живот. Носиоци та два опречна и у многим описаним ситуацијама необуздана погледа, носе два маркантна лика ове надахнуто писане приче о нама и нашим поривима. То су два брата од стричева, Матан и Брђо, први студент и комуниста, организатор и учесник штрајкова и побуна, а други незавршени ђак, оптерећен патријархалним осјећајима, погледима и обзирима, израженим као догматско самљубље и догматска представа о себи, моралу, прородици, родољубљу. У својој опредјељености пуно заноса острашају се и Матан и Брђо јер и једном и другом тече њихова, брђовића, крв у жила ма. Пресудно је у њиховим емоционалним набојима у којима искazuју своја идеја опредјељења ипак то што у одсудном часу својих неспо-

разума и вербалних судара превазилазе своје самољубље и самоувјerenost захваљујући управо патријархалним обзирима у поимању братске слоге и неслоге, страхом да пред другима, пред народом изгубе образ - патријархалну представу о њима до које им је веомастало.

На kraju romana показаје се да је њихов сукоб, свједно колико идеолошки про дубљен, људски иреалан и то свакако баца свјетло на етичку и психолошку вриједност Vukovićevih јунака. У romanu су честа препли тања осјећања и дужности, нијансирање рационалног и ирационалног доживљавања и поимања, хладнокрв-

ков велики мајстор. Готово до перфекционизма, готово до иреалности. Нешто налик Flöberu којему многи замијерaju јер је бескрајно стилскојезично цизелирање смањивало, односило значајске слојеве његовог дјела, тањило их. Свеједно колико у томе има или нема истине, за Vukovićev језик и стил се може са сигурношћу рећи да не само доприносе већ да је у њима дубина same драматike његовог дјела. Језик није само слој у његовом romanu, већ се прије може рећи да су сви слојеви ovog romanu управо у његовом језику. Из језика извире и права провала raznih осјећања и он има снагу да пробије љуштуру и от-

Обимно и значајно књижевно дело:

Чеда Вуковић

крије нагонски и аутентични живот. Најчешће описан у искочним сликама тaj живот је у romanu „Изби буна“ и емотиван и топао, и заједљив и циничан, психолошки прецизно потређен, неоптерећен и увијек оригинално контемплативан, духовит и виспрен, сав од чулне перцепције, готово без остатка подругљив и циничан, бурлескан, посебно када је упитању смрт.

Да би могао да до краja развије идејни и морални конфлкт, писац нас држи у ујеренju да су оба супротстављања свијета, оба погледа, реална: односе се један према другом као непријатељи. Vuković успоставља равнотежу сукоба између зарађених страна водећи racuna о свом literarnom postupku чувајућi se црногорском историје одражава у основи исти скуп патријархалне новине, мисли и свијести, и слободне људске осјећајnosti - da људskost ne буде поражена. Vuković умије вјешто да нијансираше наше патријархалне, црногорске, емоције између већног и ефемерног, ритуално бунтовничког и проплављеног јунаштва које се отјелotворујe у многим биткама kroz vjekove, a koјe Čeda Vuković opisuje u svojim brojnim romanima. Mislim da je roman „Изби буна“ na planu estetskog odmjeravanja uspeli književni bilans kojim отпuno zaokružuje Vukovićevu значајно, ali još uviјek nedovoljno прочитано и вредновано ostvarje - pentaloga „Синови синova“.

Бошко Богетић

ХИПОТЕТИЧКИ ОКВИРИ

Историјски роман је нова реалност, нова прича. Тако у Vukovićevom „Судилишту“, Његош није (само) историјски Његош, већ карактер истинит због тога што једну могућност његовог постојања, ону коју види писац, показује у њеној досљедности, на начин који је можда и у историји био садржан у низу случајних, за истраживаче или посматраче неважних околности.

Продеде је, као што зна мо, мајсторство коришћења и монтаже грађе коју Vuković по правилу скрупулозно проучава. Али, документарно у Vukovićevim историјским romanima не служи да приказује историјску, већ првенствено да открива човјека на метафизичком и психолошком плану, рекли бисмо чак - човјека као филозофему, као став према филозофским проблемима слободе и избора, добра и зла. Зато се историјско трајање, на пример, два Петра, двије стијене, у Vukovićevim romanima „Поруке“ и „Судилиште“ показује као лавиринт метафизичких значења. Можда се и трага за Петром I и за Петром II, али прије је у питању трагање за Душом и за Суштином - на начин који је овоме писцу, његовом сензибилитету и начину обликовања језичке грађе најсвојественији.

Историјска подлога, на другој страни, служава поље фантазије. Међутим, то је тако само на „спољашњем“ плану. Фантазија је заправо остала неомећена на „унутрашњем“ плану, у бескрају доживљавајућег јунака. А управо то неомећено поље умјетничке имагинације је особеност Vukovićevog историјског romanima. Код Čeda Vukovića чак и документарне форме попримају карактер имагинације. Документа се заправо „прекривају“ имагинарним. Како би Томас Ман рекао: „Аутентична и документована чињеница непрепознатљivo се измијешала са апокрифним“.

У матици историјских zbiranja улоге ових личности, Петра I и Петра II, су двоструке - они су и поље и, на свој начин, жртве. Они стварају историју свог парчета свијета,али су њоме, особито на том истом парчету свијета, до краја том историјом услољењи. Ту другу, невидљиву, или једва видљиву страну историографије - Vuković обликује као простор њихове побуне на метафизичком плану и извршише њиховог трагичног осјећања живота. Јер, њихови видљиви проблеми, рецимо чак и патња, услољења непријатеља црногорског трајања, ипак је далеко сношљивија од ирационалне патње човјека који се, као у „Судилишту“, неопозиво сучовачава са бесмислом параболичног процеса, судилишта, из којег не може изаћи другачије до као окривљење, односно као жртва.

Дакле, историјске личности и историјске чињенице - све то romanu обезбеђују карактеристике чињенице и једине истине?

јује карактер аутентичности у који се заправо не би смјело посумњати. Међутим, „месо“ у које је обучен „скелет“ историјског, није аутентично у документарном смислу. Документи му само прибављају ауру аутентичности. Можемо се онда запитати - да ли је уопште у питању историјски роман?

Фантазија и интуиција у смислу надахнућа код Vukovića се удружују са умијећем асимилације о асоцијативној моћи којом се успостављају релације између различитих облика грађе. Уз документа, уз грађу, писац, такође, ствара са читавим жанром којем његово дјело припада и, можемо рећи, са читавом књижевношћу. У Vukovićevom „Судилишту“, уз то, долази до још једне прераде - чином преношења личности на вишију ниво, а у времену када је опредељивање најчешће у питању, узалудно би било доказивати да опредељивање уопште није пишчево опредељење. У том смислу, одабир ових јунака готово да би писцу могао „затворити врата“ на неким другим просторима, готово регионализовати његов рад, по аутоматизму ујверења да је ријеч о још једном робовању националном романтизму. Дакле, Vukovićev почетно опредељење носи са собом опасност автоматизованог разумевања у нашем друштву политичком тренутку.

Ипак, чини се да Петар I и Петар II нису за Vukovića имали тако снажну привлачност као национални митови. Већ и овлаштио завиривање у историографију, ма колико питање те истине било проблематично, показаје да је ријеч не само о владарима, већ и о побуњеницима, разбијачима окошталих црногорских канона, људима који су суроге и неписане законе смјењивали, понекад и сурогим начинима, уљујеним и писаним. Ријеч је о личностима којима је за просторе властите слободе остајало не више од оштрице мача, људима који нису били прихvatani без отпора, чије намјере, а особито склоности, њихови поданици готово да нису могли никако разумети. Када о њима тако размишљамо, онда два Петра добијају особену привлачност и карактеристике књижевних јунака који, будући такви какви јесу, призывају поступак онеобичавања. Јер, уколико би писцу уопште и био циљ да прикаже суштину, нацију, менталитет, онда је избор ових историјских личности са свим погрешкама. Пробајмо, дакле, да по страни оставимо идеју о пишчевом националном романтизму.

Два Петра су за Vukovića понајприје начин да искаже осјећање личне запитаности, па тек потом колективне несрће у тамницама средине, нације, менталитета, у тамницама збивања која, ни у ком њиховом дјелу, два Петра не могу да контролишу или да на њих утичу и, најзад, осјећање стрепње, антиципаторске, пророчке стрепње која из свега тога произилази.

(Одломак из веће целине)

Божена ЈЕЛУШИЋ

ФЕЉТОН

ГРБАЉ У ОСЛОБОДИЛАЧКОМ РАТУ 1941 - 1945

АПРИЛСКИ РАТ И КАПИТУЛАЦИЈА ЈУГОСЛАВИЈЕ

Пише: Јован ВУЈАДИНОВИЋ

Недавно је у издању Мјесне организације СУБНОР-а Грбља изашла књига Јована Вујадиновића "Грбља у ослободилачком рату 1941-1945." Аутор је написао веома успјешну, до сада најпотпунију студију о Грбљу у времену Народноослободилачке борбе.

"Приморске новине", у наредним бројевима, објавиће неколико наставака из ове књиге која умногоме употпуњује сазнање о нашој недавној прошлости.

Освајачки походи фашистичких армија Њемачке и Италије, којима је 1. септембра 1939. године, отпочео Други светски рат, праћени су са великим забринутотешћу, али и са чуђењем да агресори без великог отпора покоравају једну за другом бројне државе Европе. Осјејало се да се рат неизбежно приближава и нашим просторима. Али, било је доста широко распрострањено ујеренje да су Југославија и њена војска спремне да се сажно супротставе моћним армијама сила Осовине. Из тог ујеренja или, боље, из жеље да тако буде, величао се, до нејероватних граница, квалитет наоружања југословенске војске као и способност њеног официрског кадра, док су се патриотизам и храброст бораца већ сами по себи подразумијевали.

Ако је то било неко опшије стање свијести, природно да је у Грбљу, као средини са скученим могућностима ширег и објективнијег сазнавања о реалном стању прилика - било погодно тло да се таква схватања чврсто утемеље. У данима прије напада на Југославију војска је стицала све већу популарност у народу. Јединице које су, ради извршавања одбрамбених задатака, биле размештене у Грбљу и на околним утврђењима, свуда су примане са

великом симпатијом. Остао је као посебно запамћен догађај да је на црквену славу у Братишћима, на Николјдан 1940. године, Саво Оровић, тада потпуковник Југословенске војске (а касније у НОБ-у истакнути партизански генерал) довоeo, под видом вјежбе, јединицу којом је тада командовао. Војска се измијешала са народом, пјевале су се борбене и патриотске пјесме. Кад је у колу почела пјесма: "Ова војска што се креће на Русију ратит нће..." Оровић се пуцањем из пиштолја пријужио општем расположењу. Овај случај је имао велики одјек у читавом Грбљу, а био је и видна илустрација да се у народу шири схватање да је за отпор фашизму потребно савезништво са Совјетским Савезом. При томе треба имати у виду да је до тада било ризично и јавно поменути СССР, као једину комунистичку земљу у свијету, са којом Југославија још није имала уступостављене дипломатске односе. Међутим, видљива опасност од агресије упућивала је на потребу за ослонцем на једну велику свјетску силу, а при томе оживљавају и стари митови о Русији као моћној заштитници.

Са таквим расположењем дочекан је 27. март 1941. године - па је раскидање споразума са фашистичким силама (који је била склопила Влада Цветковић - Мачек) примљено у Грбљу са великим одушевљењем. По свим грбљским селима се, на традиционалан начин, пучањем из пушака и звоњењем црквених звона, оглашавало расположе-

ње у народу. Тих дана је вршена масовна мобилизација и није било случајева да је неко почувао да изbjегне ову обавезу.

Када је 6. априла 1941. године отпочео напад њемачких и италијанских армија на Југославију из свих правца и са свих граничних линија (сем Грчке) велики број обвезника из Грбља нашао се на ратиштима. Ипак, највише их је било у јединицама 38. пешадијског пука који је, у саставу Зетске дивизије, имао задатак да заустави нападе италијанске војске из правца Скадра. Првих дана рата ове јединице су постизале запажене успјехе, потискујући италијанске трупе дубоко преко граница. Те вијести о успјесима, свакако и увеличаване, примане су са велиkim усхићењем и поносом у Грбљу.

Али, радост је била краткотрајна. За свега десет дана ратовања испољиле су се огромне слабости Југословенске војске (лоша опремљеност, слаба организација и командовање, чести случајеви саботаже и издаје) која је трpjela поразе на свим главним фронтовима, па је њена врховна команда потписала безусловну капитулацију 17. априла 1941. године. У таквој ситуацији, ратници са скадарског фронта са великим тугом и разочарењем напуштили су освојене положаје. Такво расположење преносило се и на становништво у позадини. На том ратишту погинула су двојица Грблjanina: Андрија Билар, из Кубаса, и Божо Михаиловић, из Пријерада.

Са првим даном рата,

6. априла, отпочело је бомбардовање из ваздуха војних циљева у Боки Которској која је била главна ратна лука Југославије. Особито су мета били бродови ратне морнарице јер је највећи дио ратне флоте био у водама залива. Због дosta интензивног дејства противавионске одбране и спретног маневрисања бродова, у току ових напада није ниједан погођен. Све је то било могуће пратити из грбљских села, па је са стријепњом доживљаван сваки налет непријатељских бомбардера, али и са усхићењем гледана слика мора узварелог од експлозија бомби којима су и даље пркосно пловили бродови са заставом југословенске ратне морнарице. Из Грбља се, такође, сасвим јасно видјела она незaborавна слика када су храбри официри Милан Спасић и Сергеј Машера дигли у ваздух разараč "Загреб" и заједно са њим нашли крај у морским дубинама. Њихов чин је био очигледан доказ неистичности стања. Из војних складишта односило се све што је било могуће однијети. Становништво се снабдијевало потрошним артиклима, али је и дosta оружја доспјело у народ. Често се дешавало да се прије грабило и односило оружје него брашно или неке друге неопходне потроштине. У томе су нарочито предњачили млађи. Преко Грбља су водили најsigурнији путеви за припаднике распуштених војних јединица који су изbjегавали сусрете са италијанском војском. Многи од њих су остављали своје оружје. Захваљујући тим околностима велика количина лаког пјешадијског наоружања и муниције нашла се код људи у грбљским селима. Тих дана се веома

пријуже се савезничким снагама. То је била самостална одлука посаде на овим бродовима. Иначе, командант Боке, дивизијски генерал Кузмановић, већ је 15. априла издао наредбу за обуставу одбране и наређење да се сви војни објекти и опрема морају неоштећени предати окупатору.

Истог дана када је у Београду потписана капитулација 17. априла 1941. године, јединице италијанске 9. армије из Албаније, стигле су у Боку и брзо запосјеле све важније позиције за контролу над читавим подручјем. Италијанским трупама које су ушле у Котор 17. априла командовао је генерал Франко Зани.

Непосредно прије доласка италијанских трупа фактички су престале да функционишу војне команде и органи цивилне власти. Настало је хаотично стање. Из војних складишта односило се све што је било могуће однијети. Становништво се снабдијевало потрошним артиклима, али је и дosta оружја доспјело у народ. Често се дешавало да се прије грабило и односило оружје него брашно или неке друге неопходне потроштине. У томе су нарочито предњачили млађи. Преко Грбља су водили најsigурнији путеви за припаднике распуштених војних јединица који су изbjегавали сусрете са италијанском војском. Многи од њих су остављали своје оружје. Захваљујући тим околностима велика количина лаког пјешадијског наоружања и муниције нашла се код људи у грбљским селима. Тих дана се веома

ужурбано радило на конзервирању и сакривању овако прибављеног оружја. Иако су италијанске власти под оштром пријетњом тражиле да се пријави и преда оружје, није познато да је било ко испунио тај захтјев.

Овако наглашена жеља да се има пушка или неко друго убојно средство свакако је везана за традицију и култни однос према оружју код Грблjanina. Међутим, постојао је и рас прострањен резон да је ту окупатор који није платио праву цијену за извршну агресију и да наступају врло неизвесна времена која се не смију сачекати голих руку.

Брзи пораз војске Краљевине Југославије, њена капитулација, те бјекство краља и владе из земље, дјеловали су као страшан, кошмаран сан јер се за само неколико дана десило толико неочекиваног и невјероватног. Ти дани су били испуњени осјећањем туге, горчине и општег понижења. Али, ту настаје и отрежњење. Груба реалност разбија предрасуде и наивна вјеровања много успјешније од било какве политичке пропаганде. Династија, држава, војска, политичке партије и њихове воје виде се у новом, оголјеном и нимало лијепом свијетлу. Велики број људи и у Грбљу, где је режимска политика ималајако упорише, увиђају колико су биле дубоке обмане са којима су дуго живјели. Тада постаја разумљивије и све оне оштре критичке оцјене које су комунисти нештедима упућивали на све институције бивше државе.

(Наставиће се)

ЗАНИМЉИВОСТИ

У ЗАВИЧАЈНОЈ ЗБИРЦИ СТАРИЈА У КУДИ ЦВЕТКА СТОЈЧИЋА ИЗ ПЛУЖИЊА, НАЛАЗИ СЕ КАЛУП ЗА ФАЛСИФИКОВАЊЕ НОВЧИКА ОД 20 ПАРДА ИЗ 188. ГОДИНЕ.

ПРВИ СТАЛНИ ДВОРСКИ ЛЕКАР НА ЦЕТИЊУ (И НЕ САМО ДВОРСКИ) БИО је ДАЛМАТИНАЦ ДР ВЈАЛЕРИЈЕ МИКИЕЛИ ТОМИЋ (1841.-1899.) КОЈИ је БИО И ПРВИ УПРАВНИК ПРВЕ ЦРНОГОРСКЕ БОЛНИЦЕ ДANILO I.

У БЛИЗИНИ ЦЕТИЊА СЕ НАЛАЗИ УСАЈМЉЕНА СТИЖАНА, ВИСОКА ПРЕКО 30 МЕТара КОЈУ МЈЕШТАНИ НАЗИВАЈУ ЈАФЕЛОВА КУЛЯ.

ПРИВО ВОЗ У ЦРНОЈ ГОРИ ПОШАЈО је 1909. ГОДИНЕ ПРУГОМ ИЗМЕДУ ВИРПЛЯЗЯРЯ И БЯРЯ.

ПИШЕ И ЦРТА: Др Миле РАНЧИЋ

Ранчић

ИЗ СТРУЧНОГ УГЛА

МЕДИЦИНА

КАМЕН У ЖУЧНОЈ КЕСИ

Стварање камена у жучној кеси није ријетка појава, а нарочито су изложени становници земља високог стандарда и присталице исхране са дosta масних супстанци. Чешће болију жене, а стварање камена у жучној кеси склони су дијабетичари, труднице и гајазне особе. На стварање камена у жучној кеси утиче неколико фактора. Најзначајнији улогу свакако има повећана количина холестерола (масна компонента), затим повећана количина билирубина у случајевима појачаног распадања црвених крвних зrnaца, те оштећење слузница жучне кесе, повећано присуство калцијума у жучи и инфекције.

По сastаву камен може бити холестеролски и пигментован. Холестеролски каменци се обично јављају појединачно и ако није искључена појава већ броја каменаца у жучној кеси истовремено. Ови каменци не одбивају РТТ-зраке и не региструју се рентгенски, али будући да су ријетко чисти, односно будући да садрже и друге супстанце (најчешће калцијум) могу се видjetи на рентгенском снимку. Пигментовани каменци, као што им име говори, садрже пигмент у свом сastаву и најчешће су

билирубински. Мањи су од холестеролских и рjeђe стварају опструкцију.

Половина жучних каменаца не дају никакве симптоме и откривају се случајно. То су обично појединачни каменци мање величине. Међутим, друга половина даје препознатљиву клиничку слику са јаким боловима. Болови који настају као посљедица присуства каменаца у жучној кеси називају се билијарним (жучним) коликама и то су једни од најјачих болова у организму. Посљедица су иринације зида жучне кесе каменцем услеђ чега долази до грчења жучне кесе. Напади се јављају под десним ребарним луком, а болови се шире преко међубарних нерава под десну плечку и преко френичног нерва у десној раме (рjeђe). Трајање бола износи и по неколико часова. Болесник због неиздржљивости бола готово обавезно одлази љекару, где се ординира спазмолитик послије чега бол обично престаје. Болови су праћени повишеном температуром, затамњењем мокраће и ахоличном стомилом. Могуће је и повраћање које не обуставља болове. Уколико се каменац помијера може доспјети до главног изводног канала (јаједнички изводни канал

жучне кесе и гуштераче) што за посљедицу има појаву жутице, а то сигурно потврђује да је бол настао присуством каменаца у жучној кеси. Жучну колику треба разликовати од бubrežne колике. Уколико се ради о бubrežnom нападу бол (иако истог карактера) почине у слабинском предјелу, шири се према препони и унутрашњој страни наткољенице, а праћен је појавом крви у мокраћи.

Каменци могу дати озбиљне компликације чија суштина јесте запуштање појединачних дјелова дигестивног тракта, што настаје углављавањем каменаца на тим мјестима. Опструкција (запуштање) изводног канала жучне кесе настаје када се камен покрене и углави у поменутом каналу, па је пражњење жучне кесе онемогућено. Жучна кеса је оптерећена, растеже се и иритира нервни сплет. Често у таквим ситуацијама долази и до инфекције гнојног или чак гангренозног типа што опет може узроковати пробојање жучне кесе и продирање гнојног или гангренозног садржаја у трубашну дупљу са нежељеним посљедицама. То је акутни процес. Може настati и хронично запаљење жучне кесе са тенденцијом преласка у малитни процес. У

случају запуштања каменцем јаједничког изводног канала жучне кесе и гуштераче долази до запаљења гуштераче са озбиљним посљедицама и наравно до запаљења жучних путева са тенденцијом преласка у цирозу. Све је праћено појавом жутице као опомињућим знаком обобљења. Далеко рjeђa појава је опструкција цријева када каменец доспије у цријево, обично послије пробојања жучне кесе. Тада велики појединачни каменци затварају пролаз кроз лumen цријева и стварају проблеме у пасажи његовог садржаја. Лијечење се састоји најpriје у превентиви, односно у правилној исхрани лишенеју прекомјерног уношења машинских компоненти. Међутим, како је настајање камена везано за многе друге факторе превентива у правилу не даје велике резултате. Мањи каменци који мирују и који не дају тегобе могу се конзервативно третирати. У случајевима где су тегобе изражене и где пријете компликације неопходно је хируршки интервенатисати. Хируршким (или ласерским) одстрањењем камена избегавају се озбиљне ситуације отклањају тегобе и ризика више нема.

Др Бранко КОВАЧЕВИЋ

ПРАКТИЧНИ САВЈЕТИ

ПРОТИВ
ЉЕТЊЕ ЖЕГЕ
И НЕРВОЗЕ

Сваке године, када наступи љето, помислимо како да се заштитимо од велике жеге. Најчешће се користе разни сунцобранни и скупе тенде, а касније се схвати да је дужи боравак под њима веома неугодан. Нема доvoljno струјања ваздуха, па због велике запаре улазимо у кућу нервозни због промашене инвестиције и врућине.

Зато, предлажемо јефтину и практичну тенду од природног материјала. Древне летвице се укрштају и спајају чињећи перголу. Од величине перголе зависи и број летвица. Потребан је и сандолин и мали ексерчићи. Спретне руке направе закон - пергулу која лепо изгледа како у врту тако и на тераси и балкону.

Ако се пергла прави на балкону, тада су потребне веће жардињере или саксије, с обзиром да се

саде биљке које захтевају дубљу земљу, јер им се коренов систем више развија. Непосредно уз пергулу и ограду саде се пузавице које желите. Углавном, све брзо расту, нарочито ако су им услови погодни: сунчан положај, плодно земљиште, довољно влаге, и ослонац за пузавање. Можете се одлучити и за ладолеж, клематис, хедеру (бршљан), ружу пузавицу, делицијеру (орлови нокти), вињагу, пасифлору (христовицје), тунбергију, глицину.

У расадницима се могу набавити пузавице у контејнерима, које се могу посадити у свако доба године. Ако се одлучите за пергулу, већ следећег љета биће попуњена листовима и цвјетовима које ће украсити терасу и сваки простор поред куће.

ИЗ СТРАНИХ ЧАСОПИСА

ЗЕМЉА ПИЈЕ СВОЈЕ ОКЕАНЕ

Рекло би се да се океани празне. Може се, чак, предвидети тренутак када ће последња кап од 1348 km³ слане воде садржане у њима напусти земљину површину. Ваљаће, ипак, бити стрпљив и сачекати добрих милијарду година прије него што се плава планета претвори у црвену. То програмирани исушивање најављује Шингенори Маријама, јапански истраживач из токијског Технолошког института, у чланку објављеном у часопису New Scientist (бр. 2203). Његова теорија представљена је научном свијету у вријеме одржавања конференције америчког Геофизичког друштва у Сан Франциску децембра мјесеца 1999. године.

Милијарда тona прогутане воде

Ш. Маријама сматра да је пражњење океана започето пре 750 милиона година настављају кап по кап, имајући у виду водене масе које се размјењују између морске средине и Земљиног омотача.

Геофизичари знају да океани уступају Земљином омотачу велику количину воде помијешане са стенама што задаје у подземне дубине на нову зону субдукције (сучењавања плоча). Спољни слој Земље цијепа се у плоче које клизе по унутрашњим геолошким слојевима. Када се океанска плоча сучели са континенталном, прва подиђе под другу. Та субдукција производи знатне сеизмичке и вулканске активности при којима се враћа дио приградње воде. Скорија сва та вода касније се враћа на нову гребену, на месту где разилажење плоча омогућава

ва поновно уздизање историјских стена омотача, које реконструишу океанску плочу. Остатак воде враћа се преко топлих тачака фиксних вулканских предела. То је, барем, он што се веровало, док Маријама није довео у питање хидробиланс тектонике плоча. Јапански истраживач ојећује да сваке године океани уступе 1,12 милијарди тона воде Земљином омотачу, односно пет пута више него што им овај врати. И заиста, само 0,23 милијарде тона воде поново доспјева на површину.

Минерал који упија као сунђер

Тај физичар заснива своје радове на пројецији волумена стена „субдуктивних“ од стране омотача, и на искуственој пројецији количина воде коју апсорбују минерали формирани у зони субдукције, попут лавсонита. Сачинимо мали, груби прорачун: Множећи укупну дужину субдукције на Земљи (43.500 km) са просјечном брзином субдукције (6,65 mm/год.), са средњом дебљином земљине коре (8 km) и са њеном густином (3 t/m³), добијамо износ од 70 милијарди тона коре која се субдуктује сваке године. Маријама, даље, претпоставља да се океанска кора понаша као минерал богат водом, какав је лавсонит. Према тој хипотези, проценат воде у кори износио би 1,5% до 100 km дубине. Водени ток улазећи у омотач био би, дакле, гроско модо, раван једној милијарди тона. „Тај ред величина изгледа доиста коректан“ коментарише Жан Маскл (Jean Mascle), поморски геолог, из Националног центра за научна истраживања у

Кроз милијарду година Земља би мојла бити пусташња поштар јарши. То је хипотеза јапанског наручника који тврди да сваке године океани устапају Земљином омотачу пешћији више воде него што је из њеа најдокнади.

Вилефранш-сир-мер.

Што се тиче излазећег воденог тока, теже је вршити пројеције, јер гребени и топле тачке не образују једино изворе воде. Треба имати у виду виду

но доказе тек треба извести, примјеђује Паскал Рише (Pascal Richet) из париског Физичког института за Земљину кору. Још увијек се са довољном прецизношћу не познаје

стим хидратисаним силикатима. Да би дозволила да буде повучена у дубину, неопходно је да геотермички градијент у зонама субдукције не буде нагао. Нагло подизање температуре у доњим слојевима изазвало би трентуно испаравање воде и њен повратак на површину. „Зоне субдукције толико су се у проте-

раутра који из тога произилази на самој је, међутим, граници стабилности лавсонита.

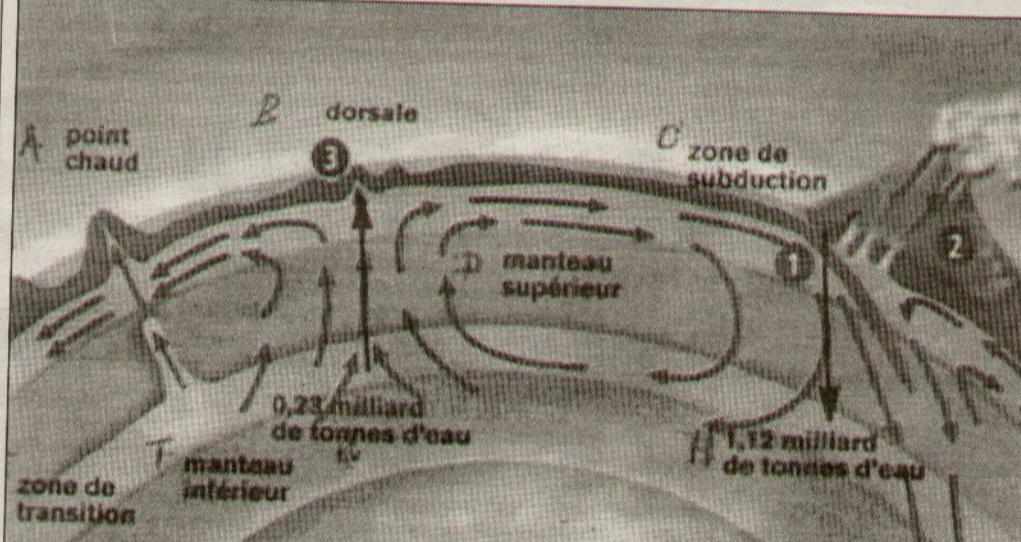
Ако је упркос свему, Маријамова хипотеза тачна, и ако је отицање океана почела пре 75 милиона година, ниво мора би већ опао за 600 метара. То незанемарљиво снижавање представља четвртину просјечне дубине океана. Како да једно тако снижавање буде прикривено краткорочним варијацијама тог нивоа?

Може ли допринос ванземљиним водама надокнадити тај губитак? Постоји брз начин да то проверимо: вода садржана у метеоритима посједује сасвим посебну „изотопску сигнатуру“ везану за број неутрона је-згра њеног кисеоника. Но, изотопски састав океана остаје стабилан. Допринос метеорита очигледно није довољан да га измијени.

Ништа, тајкоће, у климатској прошlostи Земље не указује на процес поменуте ширине, што не може, а да не изненади с обзиром на велике метеоролошке пертурбације изазване релативно скромном океанском појавом каква је Ел Нињо.

Последње питање: ако постоји неспособност океана да држи воду, зар то не би натопило дубине наше планете? Другим ријечима, зар Земља у том случају не би била пуна воде? Површински слојеви Земље вероватно чувају велику количину воде, али не у облику подземног мора нити у облику атома заточених у кристалима или минералима. Ипак, немогуће је одредити још тачну количину. Или, пак, извукти је, како би се надокнадило евентуално отицање воде из океанских базена.

Science - Vie, бр. 988,
Аутор, Изабела Бурдијал.

А. шоља тачка, Б. гребен, Ц. зона субдукције, Д. горни омотач, Е. прелазна зона, Ф. нойау

Кроз милијарду година Земља би мојла бити пусташња као Марс. Океани, гојсћа, устапају више воде Земљином омотачу него што је добијају од њеа. Теквиони блочи уградију се у океански омотач (1). Део ће воде излази преко шољних тачака, вулкана (2) и гребена (3).

присутну у магми утиснујућу у кору, и воду која налази се у великих раседа, што Маријама, очигледно, nije чинило.

Хипотеза коју вала доказати

Први резултати покрећу неколико питања међу геофизичарима

„Идеја није бесmisлена,

понашање воде у тим минералима с обзиром на температуру и притисак“.

Настанак заробљене воде, друга је слаба тачка у јапанском доказивању. Минерали који стижу до дубине од више стотина километара губе своју воду када допаду прелазне зоне омотача. Океанска вода тада се задржава у тој прелазној зони богатој гу-

клих 75 милиона година охладиле да је то омогућило настапаје управо поменутог процеса“ објашњава Маријама. Очигледно, то није случај са свим зонама субдукције: према геофизичком моделу, филипинска плоча, која плута испод Јапана, достиже температуре од

ИЗ СТРУЧНОГ УГЛА

ПОЉОПРИВРЕДА

БАДЕМ, УКРАСНО ДРВО И ЗДРАВО ВОЋЕ

Поријекло бадема је средња Азија (Авганистан, Туркестан). Свјетска производња овог воћа креће се око 1.000,00 тона. Највећи производачи су САД, Шпанија и Италија, које производе око 88%, а све остала земље око 12%. Гајење бадема у нас је углавном у медитеранском подручју, и то понеко стабло на окућницама. Наша производња не задовољава ни 10% потреба, па смо оријентисани на увоз и ако имамо природне услове за значајно већу производњу.

Бадем је цијењено, врло калорично, хранљиво, здраво и лековито воће. Плодови бадема садрже 50-58% уља, 18-22% бјеланчевина, 8-14% угљених хидрата, 2% минералних материја, дosta витамина B3 (ПП). Енергетска вриједност језгра је 2,500-2,700 J (Цула). Бадем се користи у лијечењу горушице, сувишне киселине и чира на жељудцу, неуралгија, упада бешке и бубрега, његу коже и друго. Језгро бадема налази широку примјену у прехранбеној и фармацеутској индустрији, затим у козметици итд.

Дрво бадема је веома декоративно, прије свега својим цвијетом, па украшава све паркове медитеранског подручја.

При избору производног простора треба имати у виду да је бадем воћка медитерана, па са гледицама климе, може са успјехом да се гаји на нашем приморју. Бадем је биљка сунца - светлости (хелиофит) коју му приморје даје у изобиљу. Према хладним, сувим,

влажним вјетровима бадем је осјетљив за вирјеме цвјетања и оплодње. Бадем је неопходна већа влажност земљишта у првом дијелу године - за вријеме раста вегетативних органа, формирања и развоја плодова. Иначе, бадем је врста воћа која подноси сушу, али уз наводњавање даје већи и редовнији принос.

Бадем добро успијева на дубоким, добро дренираним иловастим земљиштима која имају 2-3% хумуса, довољно минералних хранива и неутралну, слабо киселу или слабо алкалну реакцију. У екстензивној производњи бадем се може садити и на слабијим, каменитијим и карбонатним земљиштима, али никако не на тешким, глиновитим и подводним земљиштима. Пошто се бадем у нас сади углавном на окућници и поред ограда о размаку између воћака се не води рачуна. Испуство говори да размак треба да буде у реду 4-5 м, а између самих редова 5-6 м, што зависи од квалитета земљишта, подлоге и услова за наводњавање. Када је земљиште боље (бујнија подлога) и има услова за наводњавање потребан је већи размак. Што се тиче дебла и круне, треба се оријентисати на висину дебла од 80-100 см, а облик круне да буде „ваза“ пирамидална или побољшано пирамидална. Ови облици круне омогућавају лакшу бербу плодова као и друге агротехничке мјере.

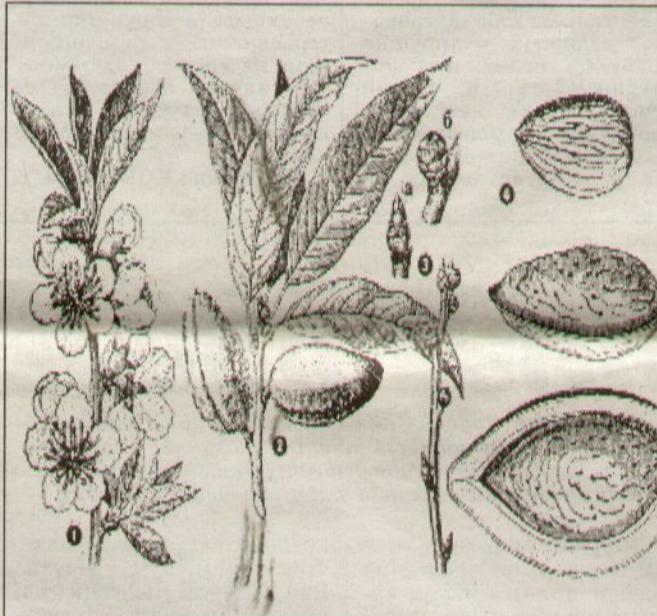
Племените сорте бадема треба да су калемљене на сијанцу горког или слат-

ког бадема. Ове подлоге дају квалитетне саднице, воћке су бујније, дуговjeчније и подносе преко 12% креча у земљишту.

Воћке на сијанцу виноградарске брексве, траже бола земљишта и не више од 5% активног креча у земљишту. Сијанци царапике нису најбоља подлога за бадем јер нема добар афинитет са већином сората бадема, али се може користити за нешто тежа и влажнија земљишта. Приликом садње бадема обавезно садити двије до три сорте да би дошло до међусобног опрашивавања. Треба тежити садњи сората полуутврде љуске које дају 40-50% језгре као и сората полу-

меке љуске са 50-60% језгре и меке љуске које дају преко 60% језгре. Сорте полуутврде љуске су: Кнес Чрномир, Никитски и Тексас. Сорте полу-меке љуске су: Чарски касни, Јалтински и Приморски. Од сорти меке љуске најзначајнији је Нонпарел. Препоручујемо и сљедеће сорте: Фернер, Гуона, Ароматични, Маркова и Кримски. Плод бадема се бере при пуцању меснатог омотача. Плодове треба ослободити омотача, просушити и чувати у цаковима или сандуцима у чистој просторији са повременим провјетравањима.

дипл. инг. Јован МЕДИГОВИЋ

Бадем: 1 - јранчица с цвјетовима и младим листићи-ма, 2 - јранчица с плодовима и листовима, 3 - јранчица с лисним и цвјетним пупољцима (а - лисни, б - цвјетни), 4 - сјеменка, коштица, плод са омочачем

ЦВИЈЕЋЕ У КУЋИ

**ИМА ПОСЛА
ЗА ВРИЈЕДНЕ РУКЕ**

Неке собне биљке износе се на терасу и смјештјају у полусјенку. Афричка љубичица, папрати, дифенбахија, кротон, драцена, јука, крупнолисна бегонија - обавезно остају у соби, на месту које није изложено јаком сунцу и промаји. Све биљке се редовно заливају и прихрањују.

• Сезонско цвијеће, којим желимо да украсимо терасу, сади се овог мјесеца. Ако нисте сами произвели расад, можете га набавити код цвијећара и у расадницима. Приликом куповине изаберите здраве биљчице, што се види по њиховој чврстини и боји листа. Биљке се саде у припремљене сандучиће. Расад љетњег цвијећа може се садити и у припремљене леје у врту. У њима земља треба да буде добро уситњена и обогаћена минералним састојцима - најубруна. За садњу одабрати облачен дан, а након садње расад добро залити.

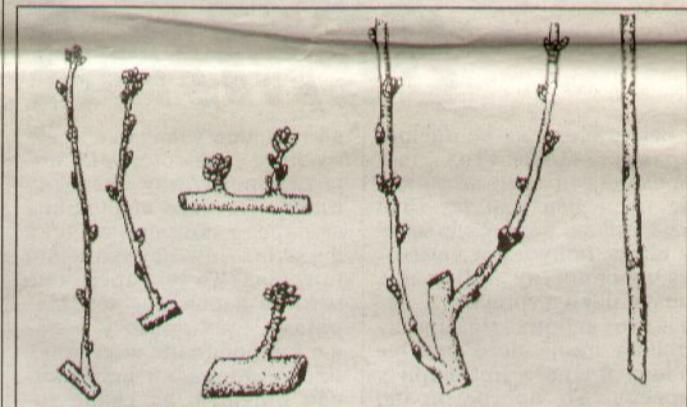
• Прецветале цветове луковичастог цвијећа одстранити. Тако ће луковице сазрети и накупити што више резервних материја, које ће следеће године у рано пролеће дати здраве биљке са лепим и крупним цветовима.

• Луковице гладиола

могу се садити током цијelog мјесеца у размаку од 10 дана, како би цвијеће било једно за другим, што јебитно за изглед врта. Треба знати да у тежа земљишта луковице садимо плиће, а у пјесковита дубље. Оптимална садња је на дубини од 5 до 10 центиметара.

• Руже почину да цвије. Свакодневно их пратите како напредују и згледају. Ако се одлучите за прихрањивање, најбоље је то чинити преко листа - фолијарно. Приликом заштите од болести и штеточина као и за прихрањивање строго се треба придржавати упутства назначеног на препарату, нарочито када се праве раствори. У супротном, може доћи до уништавања листова, пупољака, младих стабљика, па и цијеле биљке.

• Перене (вишегодишње зељасте биљке) треба повремено благо окопати и том приликом одстранити корове. Редовно их заливати, нарочито ако је вријеме топло.

Родне јранчице бадема (лијево) и једна неродна јранчица (десно)

МАЛИ КУВАР

ЈАГЊЕЋА ЧОРБА

Исјећи на ситне комадиће 1/2 кг. јагњећег меса, па га добро издинстати на 2-3 кашике маслаца. Посебно на уљу пропржити 2 свежња ситно исјецканог младог црног лука и везу зелени, па овоме додати мало алеве паприке и кашику брашна. Све измијешати са месом, посолити, побиберити и додати потребну количину воде. Кувати чорбу док месо сасвим не омекне. При крају кувanja додати кашичицу „веџете“ шољицу ориза и мало сјецканог петрусија. Зачинити чорбу са жуманџетом умућеним у 1/2 чаше киселог млијека или павлаке. Служити топло.

УСКРШЊА ПОГАЧА

Потребно: 1 кг. брашна, 5 дцл. млијека, 1 шољица уља, 1 мало паковане квасца, 1 кашичица соли, 2 кашичице шећера, 1 цијело јаје, 1 жуманџе, 3-5 јаја оफабраних у луко-

вина. Квасац размутити у млако млијеку у које се дода мало шећера, соли, и мала кашичица брашна. Када квасац нарасте додати га брашну, па све добро замјесити са додатком уља, јаја и преосталог шећера и соли. Оставити тијесто да нарасте, па га премјесити.

Када тијесто поново нарасте, размјесити пола масе у одговарајућу посуду, а други дио тијеста подијелити на једнаке јуфке (брож јуфки зависи од броја офабраних јаја која ће се ставити на површину погаче). Сваку јуфку развући, исјећи на кашиве, мотати по два кашиша (као плетеница) око јајета, па на жуманџетом премазану погачу ређати јаја обложена тијестом. Такође око цијеле погаче омотати уплетене кашиве од тијеста.

Поново све премазати умућеним жуманџетом, оставити да тијесто у плећу поново нарасте и пећи на температури од око 180 степени Ц.

**ФИЛОВАЊЕ
ЈАГЊЕЋЕ ГРУДИ**

Потребно: комад јагњећих груди, два јајета, дviје кашике киселе павлаке, дviје главице црног лука, презла, со, бiber, петрусин, рузмарин, 2-3 кашике масти.

Јагњетина се опере и осуши крпом, затим се оштрим ножем пажљиво на горњој страни одвоји кожа од меса да се направи цеп. Овај поступак ће се лакше извести уколико се месо прво прелије врелом водом, поклопи и остави да се скоро охлади па онда осуши и сјече.

За надјев се пропржи исјецкан црни лук и помијеша са зачинима, јајима и мрвицама колико је потребно да се добије средња густина. Овом смјесом се напуни шупљина у грудима, отвор се запије концем и месо стави у одговарајући плећ. Прелије се врелом машћу и пећи у рерни уз повремено преливање со-

ком који ће испустити. Прије служења се извади конац и исјече на комаде пазећи да надјев не испадне.

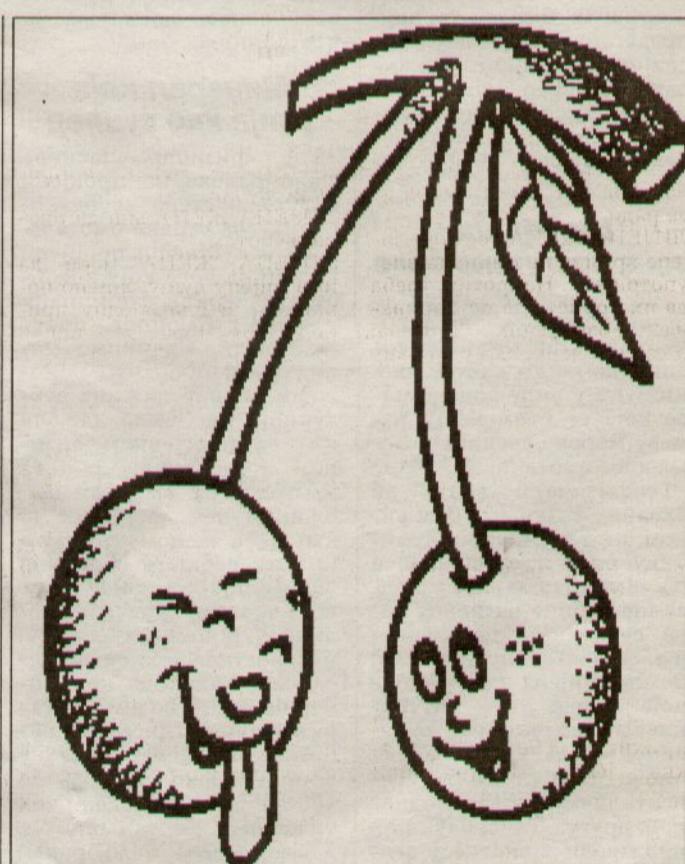
Дезерт**МАРЦИПАН**

Потребно за кору: 4 јаја, 5 шољица од кафе шећера, 2 шољице уља, 5 шољице мљевених ораха, 2 шољице млијека, 4 шољице брашна, 1 прашак заецв.

Потребно за фил: 5 кашика млијека, 10 кашика шећера, пола маргарина, 100 грама чоколаде, 4-5 шољице ораха.

Кора: јаја добро умути са шећером. Додати све остале састојке па још мало мутити. Умућену смјесу сипати у подмазан четвртасти плећ и пећи је на благој ватри као патишпањ у претходно загријаној рерни.

Фил: на тихој ватри ставити у посуду маргарин да се отопи, па додати све остале састојке за

Фил. Чоколаду кувати 2 минута и додати је смјеси заједно са мљевеним орасима.

Фил треба да је густ-чврст. Са овом смјесом

прелити колач док је врх, а по врху посuti га мљевеним орасима.

Приредила Л.Б.

ЉЕПОТА ЖЕНЕ

Припрема: Маја ТУЦИЋ

Ја сам Мара, спортски аниматор у оквиру хотелског комплекса „Авала“. Пошто сам завршила свој јутарњи час аеробика, опијена позитивном енергијом запослених и гостију овог хотела, пошла, сам на скуп посвећен књижевном дјелу академика Чеда Вуковића. Пошто је тема којом се бавим љепота жене, истакла бих жену која се истича на скупу. То је управо жена Чеда Вуковића, госпођа Иванка Вуковић. Заокупљала ми је пажњу због тога што је уз човјека који је људима дао поклон у виду своје литературе. Њен супруг је навршио осамдесет година, а још увијек је млад. Пажљив у начину на који се изражава, зрачи мирноћом и скромношћу. Они су дјеловали СРЕЋНО!

ЛИЈЕПА ЖЕНА

Срећа и несрећа, болест и здравље, слобода и ропство зависе само од нашег става у животу и деловања. Не постоји школа ни универзитет у којима бисмо могли да научимо да исправно мислимо. Вјерујем да се сви рађамо несавршени, али током живота упознајемо сами себе, исправљамо своје грешке, да би их на крају потпуно одстранили. Мислим да је циљ живота - радни и оздравити.

Ако то човек не чини - онда и не постоји. Сваки човек би требало да се бави собом и да обнавља здравље и хармонију између тела, духа и душе и да пронађе сам себе. Сваки човек би требало да развија своје способности да постане слободан и срећан, а да при том усрди и остале људе. Нажалост, све је више болница, затвора, полицијаца, наоружања, а људи постају обични техничари, неразумни робови, окружни и пуни похлепе. Не баве се собом, не труде се да отклоне своје мане, али баве се анализом туђих мана.

Писаћу о женама из простог разлога што као женско биће желим да спозnam суштину жене, али како из неких феминистичких поступака. Задатак сваке жене је да буде љепа. БИТИ ЛИЈЕПА је начин живота и понашања. Јепота није само нешто спољно, она избија изнутра. На љепоту мора да се ради.

ЛИЈЕПА ЖЕНА те своје лијепе вредине не смије да злоупотrijebi. Напротив, треба да их користи за остваривање позитивних циљева. Уколико жена своју спољну

ријалних добара. ЛИЈЕПА ЖЕНА те њихове амбиције треба да усмјери у позитивном смјеру. Жена треба да подстиче оно добро у мушкицу.

ЛИЈЕПА ЖЕНА треба да инспирише мушкица да ствара велика дјела.

ЛИЈЕПА ЖЕНА не смије на мушкицу да дјелује деструктивно.

ЛИЈЕПА ЖЕНА има креативну енергију.

ЛИЈЕПА ЖЕНА зна да пребуди љубав.

ЛИЈЕПА ЖЕНА зна да очара љепотом.

ЛИЈЕПА ЖЕНА мора да има лијепу душу, лијепо понашање и благородну природу. Њу мора да плијени племенитост. Не смије да

посједује грубост, суврост, охолост и бахатост.

ЛИЈЕПА ЖЕНА воли себе и воли друге.

ОНА је увијавна према другима.

ОНА је веселе нарави.

ЛИЈЕПА ЖЕНА мора да буди у мушкицу оно што је позитивно, а да сузбија оно што је негативно. Мушкици су често опсједнути мони, влашку, гомилању мате-

жну, али јаку природу.

Потврду саме себе никада не тражи кроз своју тоалету, без обзира на њену финоту и скрупованост. Она се никада не ставља у њену зависност. Не жртвуј се њој нити тражи њену похвалу. Носи је као имагинарност, пријубљеност кај самом собом, као загрјај који спонтано настаје, као дамаре тијела који оглашавају љепоту.

Њена одјећа је понекад ватромет најживљих боја из којих искри радост. Некада је смјели контраст, порука смјелости.

Некад тишина која опушта, да би се из ње у погодном тренутку пробудила усхићеност, када она ватрено, или заносно, надахнује својим ентузијазмом.

Њене хаљине су лијепе, раскошне и узбуђујуће, али никада љепше од ње. И кад нису, дјелују скупо - својим кројем, бодом, усклађеношћу са тијелом које их носи као свој дио. Оне подстичу мушкицу пожуду. Под њима, она воли себе. Оне је инспиришу на љубав, омамљују је, чине податнијом или драгоценјом. Дају јој већу сигурност, наводе на неспустајући корак, корак с којим истиче своју издужену и чврсту виткост и елегантну.

ЛИЈЕПА ЖЕНА зна да очара љепотом.

ЛИЈЕПА ЖЕНА мора да има лијепу душу, лијепо понашање и благородну природу. Њу мора да плијени племенитост. Не смије да

жену љепоту и осјетиће блаженство ендофина - хормона среће.

Највећи ефекат у „стратегији самоуљепшавања“ је облачење нове одјеће. Жена треба да стане испред огледала са осјећањем да хаљина или блуза грле њено тијело и истичу његове савршене црте. У тим тренуцима жене треба да се понаша као заводница и покретима тијела и руку да истиче неодвојивост свог тијела. На тај начин ће постићи два циља: увјериће себе да посједује изра-

вим линијама.

Друга могућност за вježbanje „strategije samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sa osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni tijelo i ističu njene savršene crte. U tim trenučcima žena treba da se pošta kaо zavodnica i pokretima tijela i ruke da ištiče neodvojivost svog tijela. Na taj način će postići dva cilja: uveriti se da posjeduje izra-

vim linijsama.

Nađeći efekat u „strategiji samo-ujepšavanja“ je oblačeњe novih odjeća. Žena treba da stane ispred ogledala sа osjećajem da haljina ili bluza grle njeni t

БАЧКО ДОБА

**ПЈЕСМА
БАКА ПРВАКА**

Збојом, бако, мили роде,
у школу ме јушрос воде,
шамо ће ме вазда шући,
жив ши нећу доћи кући.
Збојом, јање, свилоруно,
чобан ши је йоћинуо.

Збојом, краво, млијечна
сирово,
однио је шалу ђаво,
поздрави ми драћо шеле,
йоћинућу данас, веле,
последње ши шаљем збојом,
освешти ме шврдим рођом.

Збојом, коњу, риштајући,
настрадаћу чиштајући,
унайтијег ми душа зебе,
више јахаш нећу шебе,
дај Јомози сирадалнику,
бјежаћемо чак у Лику.

Бранко БОПИЋ

Душан ЂУРИШИЋ

ДОГОВОР

Договорили се пас и мачка да живе у слози.
Мачка је псу донијела миша, а пас мачки кост.

-Баш си прост! - наљутила се мачка.
-Ја теби миша, а ти мени - ништа!
-Како ништа? - зачудио се пас.
-Па, кост је највећа част!
-Ти ме вријеђаш, знаш!
-Бјежи ми с твојим мишем! Нећу ни да га помиришем.
Мачка се страшно увриједила: фркти ли фркти.
Пас је зарежао, а реп му од лјутине почeo да дрхти.
И они, увријеђени и бијесни, на двије стране оду.
Договор да живе у слози пао је у воду.

СРОДНЕ ДУШЕ

У глуво доба ноћи, заставши у снijегу испод широке храстове кроње, тужно се огласио вук:
-У-у-ууу! У-у-ууу!

У глуво доба ноћи, провлачећи се кроз грање старог храстова, силна вјетрина је јурила уз хук:

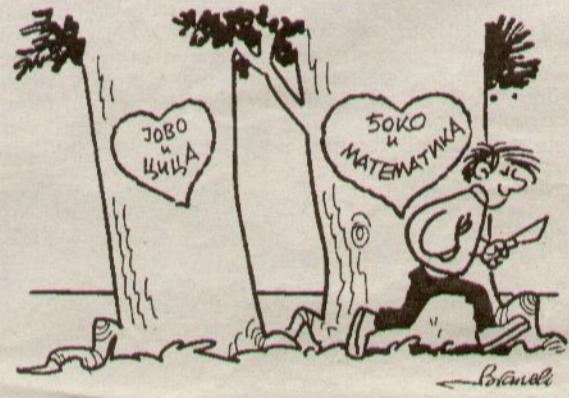
-Ху-у-у!
-Баш смо сродне душе - помислио је вук.
-И вјетар је гладан као и ја, па од муке завија.
-Овај вук ми страшно смета - наљутио се вјетар.
-Силно ме нервира што ме тако поште имитира.
И одгалопирао је из старе храстове шуме да не слуша више вучје завијање.

А вук помисли да се вјетар ућутао да би чуо његово завијање. Па је завијао, и завијао и завијао читаве дуге ноћи.

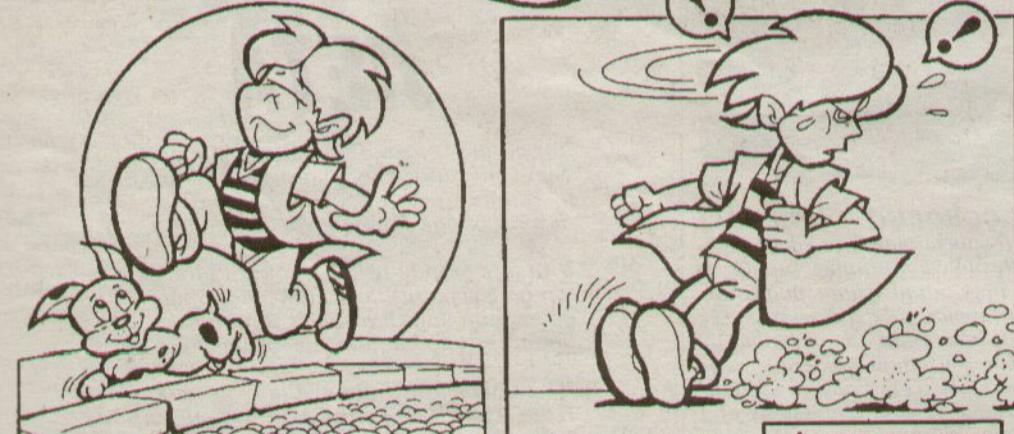
ЈЕЖ И ЗЕЦ

Сретну се јеж и зец на ивици шумарка.
-Зашто ти, кусорепи, стрепиш од свакога шума?
Ја сам мањи од тебе, па ипак не бјежим, као ти, од свакога. А да сам велик попут тебе, никога се на свијету не бих плашио - рече јеж.

-Да ја имам твоје бодље, не бих се ни ја бојао - одговори му зец, научули уши и побјеже у густиш.

© Copyright by BRANELI Comics • All Rights Reserved

ПРЕДВЕЧЕРЈЕ

Тка вријеме, шика
првијдио љлатињо,
свиленим концима,
мијеша љаво и златињо.

Тка вријеме, шика
лаким, дућим прстима
предворје ноћи
смаратним сјајем.

Тка вријеме, шика
неухваљивим нитима,
завјесу прозирну,
од звијезда до щрава.

Тка вријеме, шика
силних тора јек,
малих щрава шум,
кроз наши слух и ум.

ДЈЕВОЈЧИЦЕ

На љавом бријећу
дјевојчице двије,
не знам која је
милија од милије.

Кроз високу щраву
дјевојчице двије
шрчећи ка сунцу
уласе у свијет.

Дјевојчице двије,
раздрајане, без сјеће
чила лејшира два,
у наручје ми леји...

Не знам шта ћу ог среће
док их видим све ближе.
Два румена цвијећа
Усхићен увис дижем.

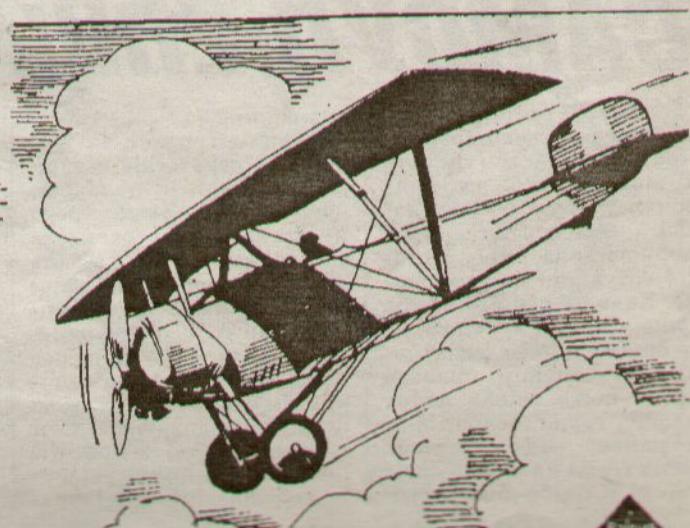
Војислав ВУЛНОВИЋ

ДА ЛИ ЗНАТЕ

КОЈА ЈЕ ДРЖАВА
ЗАБРЯНИЛА СВОЈОУ
ВОЈСЦИ УПОТРЕБУ
ЈАВИОНА?

Дајнас се војно љајору-
ђање не може замисли-
ти без јавиона. Ипак, не-
колико година послије
првог лета, спроведеног
на јавој је летилица
конгрес сједињених
америчких држава је
издао специјални
указ којим се војсци
забрњајуше трошење
новца на експеримен-
тисање с летилицама.

Не много прије тога
патентни суд сад је
одбио да региструје
патент за летилицу
теху од ваздуха, са
објашњењем да је
таква направа немо-
гућа...

Црта и пише: Др Миле РАНЧИЋ

ШАРЕНА СТРАНА

Двадесетпет година популарне пјесме

ИМА НЕКА ТАЈНА ВЕЗА

Јавио ми се један младић из Загреба и моли да му напиши пјесму за његов кратки документарни филм. Полаже испит на Академији за филм и треба му!

- О чему ти је филм-питам га.

- О Тахиру.

- О ком Тахиру?

- Овамо један, не знаш га ти.

- Али шта ради у филму?

- Пере руке.

- Само то?!

- Не. Ја му прилазим. Он

пере руке, а прије тога скри-

да сат и ставља га са стра-

не. Ја прилазим и питам га:

- Како је било, Тахире?

- Гадно-каже он. - Зашто?

- Питам га ја.

- Зато што неко убије или мужа или жену, па остане у затвору или пет или десет година - а ја остао двадесетпет.

- Шта је тако грозно урадио тај твој Тахир?

- Ништа. Био чувар затвора. И ту је судбина и Тахирова тајна веза са животом... Молим те напиши ми то што прије. Издиктирај то Горану Бреговић, а он ће

музiku издиктирати Јадранку Стојаковић. Сви чекају. Све зависи од тебе...

Није то било тешко написати. Тахир је то сидро које лађу чува да не буде бури плијен, и наравно, тоне скрупа са том лађом јер је и он и његов затвор један велики брод који тоне...

Јадранка је тада била заљубљена у неког Руса и кад јој је дошао текст у коме се помиње тајна веза, она је схватила да је то пјесма о њој и њеном Аљоши, јер је тада све што је у вези са Русијом - била нека тајна веза...

Послије се пјесма прочула и ја сам слушао како сто хиљада до појаса горних младића и дјевојака, у један глас, на стадиону, пјева са „Бијелим дугметом“... Како тада тако и дан дањи, ево двадесетпет година, све генерације сматрају и поносе се што „има нека тајна веза...“

Нови Сад, 25.3.
Душко ТРИФУНОВИЋ

Преписивање живота

Колико човјек може да попије, а да остане на ногама, питао се гласно пјесник и новинар Јован Дујовић, док смо у барској „Веселици“ домаћицама Бранки припузвали пазар, негде раних осамдесетих. Када бијаше и више паре и нешто више воље.

- Хм-отезао је Фићо, барски нам колега по перу и малиганима-ђаво ће га знати. Знам једнога који свакодневно испиша литар лозавче, сада већ и коју чашницу више и увијек је ту по граду, на ногама, дакле. Лично не спадам ни у какве такмаце: прије подне ме ошамути пиво, увече се освежавам вином...

Онда је лицитирање прекинуо Бошко, новинарски ауторитет, једнако и кафански. Налактио се на шанк, сав озбиљан као да ће опет о Мајаковском, па

ПЈЕСМА ЈЕ МРЂЕНОВА

ска. У рат није кренуо из идеолошких нагона већ зато што је мрзио окупатора. Јуначина и боем послеријатни. Самотњак, степски вук у маслињаку. Мој друг који ријетко отвара душу - сјећао сам се Бошкових ријечи од раније.

Пошто је казао његово име, опет се умијешао Јован. Знао је добро да је Станко Мрђеновић, звани Мрђен, Бошков друг и пријатељ, али и то да је аутор неких пјесама. Створених у паклу другог светског рата

лона се лагано креће, ја смо мислим о Савиној погбији. Увијек сам вољио да ми је тешко нешто да нашајем. По глави ми се мота мисли за пјесму о Сави. Тражим једноставне ријечи како би се она лако пјевала у колу, како би је сви прахватили. И који дан касније на парчету папира из поханог хотела, забиљежи сам:

Крај Суђјеске хладне воде барjak часни и слободе лейра се изнаглаве командантша, група Саве...

Уђи слободно, низе
топико хладна...

Душко Трифуновић

ТАЈНА ВЕЗА

Има нека тајна веза
за све људе закон круши
њоме човек себе веже
када бира неки штети

Има нека тајна веза
тајна веза за све нас
њоме човек себе веже
када бира души сласи

Сидро које лађу чува
да не буде бури илен
шоне скуја са штом лађом
јер је она дебо њен.

ГЛАВНИ
ЈУНАК

Главни јунак једне књиге
дошао ми да се жали:
- Дивно беше ћлави бити
док ме нису прочијали

Сазнали су моје тајне
моје мане моје штете
шокидали неке српране
и ишли да штаже групе

Светшу је свећа госта
у боју светла и мрака
и ничеј жељан није
осим ћлавних јунака

Светшу је свећа госта
он чека свој юсти
а душа се штруди свака
да има свој јунака

Душко ТРИФУНОВИЋ

ће прекорно Јовану веселом:

- Шта на ногама, главу треба носити у пићу. И што је литар громоваче: мој друг је пio и три литра дневно. И носио лијепо главу на ногама правим као стријеле. И највише фино ћутао. Седамдесета му је и даље је људина права. Сада је ријеће у кафани, али наврати.

Дој са остали изражавали ненјерицу, мада дискретно јер Бошко никад није слагао, стари се вук окренуо к мени. У погледу његовом читao сам: ти знаш ко је, причао сам ти. Знао сам само име и презиме друга Бошковог, али га никада нисам срио. Ни прије ни послје ове приче. Бошко га је напросто обожавао, причао ми је да то није борац из ратних прича уљепшан титовком и реденицима преко груди.

- То је громаљ у најљепшем смислу, громада људ-

каја је Мрђен разгонио Швабе.

- Мрђен је имао смисла, а можда је најбоље што се том „смислу“ није одо-ре-као да је Јован, имајући у виду горчину пјесничких промишљања. - Зашто, збиља, никакда нијеси писао о њему?

Бошко није одговорио. Запалили смо се те ведре прољећне ноћи онако људски, не мјерени чаши и флаши више и пјесмом промуклом истjerали неке задоцњеле гости „Веселице“. Недуго затим у „Политици“ се појавио Бошков текст „Мој пријатељ Сава“. Била је то прича о Станку Мрђену, пензионеру, који се настанио у околини Бара. Ратном другу чувеног команданта Треће дивизије Саве Ковачевића.

„Прешли смо зелену, брзо ријеку, дубоку до врата борцу. За нама је остало тијело команданта Саве. Ишли смо ка Романији. Ко-

- Били смо на Романији, писао је даље Бошко Милешевић, Мрђенову исповјест-када сам цедуљицу да Светозару Радојевићу, као месару Првог батаљона Пећицких, касније генерал-потпуковнику. Био задовољан пјесмом. Одмаје развио црногорско коло запјевао. Било је то пријавно извођење пјесме које послије посати ратни, дуго бити и послјератни.

Бошко је разјаснио вишедеценијску дилему је ли питању народна пјесма, и да се зна аутор.. Станко дуније зализио у „Веселицу“ или Бошко, Фићо и ја јесмитеекако. Придргијо би на сокаткад и Јован. И обавезно бисмо наздравили шампиону капљице, пјеснику и људини Станку Мрђену, који је тада шетао са обалом од Бара до Сутомира.

С.Ш. ГРЕГОВИЋ

Ранко Будвански

црта: BRANISLAV NIKOLIĆ Braneli

АМА БЕРЕШ С ТОМ
КАНТЕТИНОМ
ЈУБРЕТА, ЧУЧЕ?

Е, НОСИМ КОМЦИЈИ
ПОД ПРОЗОР...

КАД ЈЕ ТУРИСТИ ВИДЕ, ИМА
ДА ГА ЗАОБИЗУ И
ДОБУ КОД МЕНЕ...

КЊАЗ МИЛОШ

БУКОВИЧКА БАЊА - АРАНЂЕЛОВАЦ

ПРЕДСТАВНИШТВО БУДВА

Минерална вода
Сокови

Пића других производача

Продајни центар у Ластви грбаљској
тел. 086/51 - 297, тел./факс 52-518

Дисконт у Будви, ЦДС Подкошљун
тел. 086/52-378

VAŠA FIRMA
NA INTERNETU -
USLOV ZA
MODERNO POSLOVANJE
I SAVREMENE KOMUNIKACIJE

069 061 219

BANEX

производња, експорт-импорт, инжењеринг,
туризам и услуге

СВЕ ВРСТЕ ГРАЂЕВИНСКИХ ПОСЛОВА,
СТАНОВИ ЗА ТРЖИШТЕ
РЕКОНСТРУКЦИЈЕ И
АДАПТАЦИЈЕ

85310 БУДВА, Приморски батаљон 10,
тел./факс 086/52-790, тел. 51-764

ЕЛМОС
БУДВА

тел. 086/ 52-762, 52-280, 52-285
факс 086/ 51-320

35. КОЛО ПРВЕ САВЕЗНЕ ФУДБАЛСКЕ ЛИГЕ

„МОГРЕН“ ОЧУВАО ПРВОЛИГАШКИ СТАТУС?**„МОГРЕН“ - „ОБИЛИЋ“ 4:0 (2:0)**

• Драјан Ђукановић јаросавију смиријелац • Без шесија смишадарних првошимица „Могрен“ декласирао актиуелнији првака Југославије • Побједа која посеријава наду у борби за окошанак у најелашњој фудбалској лиги

Будва, 16. априла
Гледалаца: око 1000
Судија: Горан Јовановић
(Смедерево)

Стријелици: Ђукановић у 28., 41., 76. и Небојша Војводић у 79. минуту Жути картон: Јововић, Љуцовић, Станковић, Жижић („Могрен“) и Алексић, Шарап („Обилић“)

„МОГРЕН“: Шушкавчевић 9, Љуцовић 8, Рађеновић 9, Белада 8, Бабић 8, Иван Војводић 8, Јововић 7 (Вушуромић), Жижић 7 (Сели), Станковић 8, Н. Војводић 8, Ђукановић 10 (Глушчевић)

„ОБИЛИЋ“: Кораћ 5, Бабић 5 (Борђевић), Зорић 6, Баргет 6, Тодоровић 5, (Филиповић 6), Симовић 6, Алексић 6, (Милошевић), Радојичић 6, Ковачевић 6, Обрадовић 6, Шавац 6.

Играч утакмице: Драган Ђукановић 10

Када је било најтеже фудбалери „Могрена“ одиграли су најкавалитетнију

утакмицу у овогодињском првенству. Све, изузев побједе, на овој утакмици значило је дефинитиван опроштај из трке за очување прволигашког статуса. Пред почетак утакмице са актуелним прваком државе „Обилићем“ тренер „Могрена“ Зоран Батровић није могао да рачуна на чак шест стандардних првотимаца: Ђуришића, Радојевића, Беркуљана, Славишића и Ненада Мирковића и Вукотића. Уместо њих мјеста у првом тиму заузели су голобради младићи поникли у „Могреновом“ омладинском погону.

Ипак, утакмицу против „Обилића“ обиљежио је „Могренов“ капитен Драган Ђукановић са три евро-гола. Серију својих мајсторија „Могренов“ капитен започео је ријетко виђеним голом у 28. минуту. Послиje центаршуту Рађеновић, Ђукановић волејом са неких 8

метара шаље први пројектил у лијеви угао голмана Кораћа. Нешто слично око 1000 љубитеља фудбала, колико је пратило ову утакмицу, видјело је и у 41. минуту. Послиje корнера кога је изврз млади Иван Станковић, Ђукановић још једном мајсторијом подсећа на своје старе дане. Резантним ударцем поново савладава голмана „Обилића“ коме је једино преостало да погледом испрати лопту која је завршила иза његових леђа. Послиje филигрански изведене акције, у којој су учествовали Небојша Војводић и Рађеновић,

Д.К.

**Црногорска „Зетатранс“
фудбалска лига****МАЈСТОРИЈЕ ПОД
МАЛИМ БРДОМ****„ПЕТРОВАЦ“ - „ЈЕЗЕРО“ 5:0 (3:0)**

Петровац, 9. априла
Стадион: под Малим брдом

Гледалаца: око 500
Судија: Зоран Гајевић (Подгорица)

Стријелици: Фабрис у 10, Поповић 32, Пушоња 42, Голиш 47, Војводић 70. минуту.

„ПЕТРОВАЦ“: Пејовић, Фабрис, Пушоња, Мијушковић, Војводић, Медиговић, Сели, Јелић (Војводић), Голиш, Паповић (Зец), Шушкавчевић.

„ЈЕЗЕРО“: Боњић, Башић, Хакањин, Драговић, Срдановић, Џудовић, Шаубић, Шеховић, Луковић, Ф. Срдановић, Гутић.

Најкавалитетније издање фудбалера „Петровца“ у овогодињском првенству био је најкраћи коментар првенствене утакмице између фудбалера „Петровца“ и „Језера“. Тим „Петровца“ у коме наступа чак седам омладинаца „Могрена“ овом побједом показао је оправданост сарадње два будванска клуба.

Тренер Петровчана

Милорад Маловразић успио је да укомпонује младост и искуство, сваком играчу нашао адекватно мјесто у тиму, тако да резултати нијесу изостали.

Серију голова започео је, евро-голом, Фабрис у 10. минуту са преко 25 метара удаљености од голмана „Језера“ Баљића, а исту наставио искусни Паповић. Коначних 3:0 у првом полувремену поставио је Пушоња у 42. минуту. Капитен Митар Голиш голом у 47. минуту посјетио је на своја стара, добра, времена. Тачку на све ставио је млади Иван Војводић голом из слободног ударца у 70. минуту.

Права је штета што се у листу стријелаца није уписао и Алберт Сели, најбољи појединач на утакмици, младић који је на овој утакмици показао да оправдано носи дрес омладинске репрезентације Југославије.

Д.К.

**ПРОГРАМ
РАДИО БУДВЕ****ЈУТАРЊИ ПРОГРАМ**

7.30-8 Глас Америке
8.15 Генерална најава
8.20-9.30 Блојајавних информација, телефонска укључења репортера, огласи
9.30 Наградна игра Јутарњег програма
9.50 Што штампа штампа

10.00 Вијести
10.10 Отворени студио
10.30 Маркетингова презентација
10.50 Блок информација
11.00 Мали огласи

ПОНЕДЈЕЉАК

11.11-30 Хит дана

11.30-12 Ударни термин за ЕПП

12.00 Вијести

12.05-12.15 Рекламни спотови, огласи

12.30 BBC

12.45-13.00 Рекламни спотови, огласи

13.00-14.00 Тема дана

14.00-14.30 Концерт

14.30-15.00 Рекламни спотови, огласи

15.00 Вијести

15.05-15.30 Рекламни спотови, огласи

15.30-16.00 Новости дана РЦГ

16.00-17.00 Мозаик

17.00 Вијести

17.05-17.30 Рекламни спотови, огласи

17.30 Будванска хроника

18.00-19.00 Радио мост

19.00-20.00 Музички предах, реклами спотови, огласи

20.00-21.00 Мода

21.00-23.00 Лов на машту

23.00-24.00 Музичка емисија-чез

Слиједи музика из режије Радио Будва до 7.30

ЧЕТВРТАК

11.11-30 Хит дана

11.30-12 Ударни термин за ЕПП

12.00 Вијести

12.05-12.15 Рекламни спотови, огласи

12.30 BBC

12.45-13.00 Рекламни спотови, огласи

13.00-14.00 Тема дана

14.00-14.30 Концерт

14.30-15.00 Рекламни спотови, огласи

15.00 Вијести

15.05-15.30 Рекламни спотови, огласи

15.30-16.00 Новости дана РЦГ

16.00-17.00 Спорт и Музика

17.05-17.30 Рекламни спотови, огласи

17.30 Будванска хроника

18.00-19.00 Радио мост

19.00-20.00 Музички предах, реклами спотови, огласи

20.00-21.00 Травчи

21.00-23.00 Интервју недеље

23.00-24.00 Музичка емисија-соул

ПЕТАК

11.00-11.30 Хит дана

11.30-12.00 Ударни термин за ЕПП

12.00 Вијести

12.05-12.15 Рекламни спотови, огласи

12.30 BBC

12.45-13.00 Рекламни спотови, огласи

13.00-14.00 Тема дана

14.00-14.30 Концерт

14.30-15.00 Рекламни спотови, огласи

15.00 Вијести

15.05-15.30 Рекламни спотови, огласи, музика

15.30-16.00 Новости дана РЦГ

16.00-17.00 Музичка старијарница

21.00-23.00 Религија

23.00-24.00 Музичка емисија - блуз

СУБОТА

11.00-11.30 Хит дана

11.30-12.00 Ударни термин за ЕПП

12.00 Вијести

12.05-13.00 Војаж

13.00-14.00 Породични квиз

14.00-18.00 Фонтана жеља

18.00-18.30 BBC

19.00-20.00 Музичка пауза, реклами спотови, огласи

20.00-21.00 Нокат

21.00-23.00 Хајде да се зазамо

23.00-24.00 Музичка емисија

НЕДЈЕЉА

7.30-8 Глас Америке

8.15-9.0 Генерална најава, блокови актуелних информација

8.30-8.45 Трагом културне прошlostи Будве

9.00-11.00 Програм за најмлађе

11.00-12.00 Та дива створена

12.00-13.0 Хит недеље

13.00-14.0 Електрик

14.00-16.0 Музика уживо из студија

17.30-18.0 Рекламни спотови, огласи